

Omgevingsvisie Hardinxveld-Giessendam

Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Hardinxveld-Giessendam

Het COLLEGE van BURGEMEESTER en WETHOUDERS van de gemeente Hardinxveld-Giessendam,
gezien de vaststelling van de ontwerp omgevingsvisie Hardinxveld-Giessendam op 22 mei 2025;
gelet op de artikelen 3.4 van de Algemene Wet Bestuursrecht en artikel 16.23 van de Omgevingswet;

Besluit:

Artikel I

Dat de Omgevingsvisie Hardinxveld-Giessendam van 16 juni 2025 tot 15 augustus 2025 ter inzage wordt
gelegd zoals deze in Bijlage A is opgenomen.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking op 13 juni 2025
Aldus besloten in de vergadering van d.d. 22 april 2025.

Bijlage A artikel I

Omgevingsvisie Hardinxveld-Giessendam

Voorwoord

Met trots presenteer ik u de omgevingsvisie van onze mooie gemeente. Dit document gaat over onze leefomgeving: de plek waar we wonen, werken, elkaar ontmoeten en waar onze kinderen opgroeien. De omgevingsvisie is een gezamenlijk toekomstbeeld. Hoe willen we dat Hardinxveld-Giessendam eruit ziet in 2050 en verder? De keuzes die we nu maken, zijn bepalend voor de leefomgeving van de generaties na ons.

Ons dorp heeft een hechte gemeenschap waarin saamhorigheid centraal staat. Onze sportverenigingen, kerken en nog veel meer initiatieven dragen dagelijks bij aan het welbevinden van onze inwoners. Diezelfde saamhorigheid zien we ook terug in de gesprekken die we de afgelopen tijd hebben gevoerd met ondernemers, inwoners, verenigingen en andere partners. Tijdens verschillende bijeenkomsten en via enquêtes, zowel online als offline, hebben veel betrokken Hardinxveld-Giessendammers hun stem laten horen. Ik ben oprecht dankbaar voor deze belangrijke bijdrage aan de omgevingsvisie.

Tegelijkertijd staan we met elkaar voor grote uitdagingen, zoals het vinden van ruimte voor nieuwe woningen, het omgaan met klimaatverandering en het verbeteren van bereikbaarheid en leefbaarheid. We realiseren ons dat de tijdgeest vraagt om aanpassingsvermogen, maar we geloven in de kracht van onze nuchterheid en samenwerking. Samen kunnen we de uitdagingen van deze tijd het hoofd bieden en de kansen grijpen die zich voordoen.

De omgevingsvisie is een uitnodiging om met elkaar in gesprek te blijven over wat we belangrijk vinden. Om samen verder te bouwen aan een Hardinxveld-Giessendam dat klaar is voor de toekomst. En toch helemaal zichzelf blijft.

Jan Nederveen

Wethouder omgevingsvisie

Wethouder Jan Nederveen

1. Een omgevingsvisie voor Hardinxveld-Giessendam

1.1 Inleiding

Gelegen aan de Merwede en de Giessen, heeft Hardinxveld-Giessendam zich eeuwenlang ontwikkeld als het centrum van scheepsbouw en watergebonden bedrijvigheid. Van oudsher waren de inwoners afhankelijk van de griendcultuur met hoepmakerijen en de visserij en later de binnenvaart en scheepsbouw. Hardinxveld-Giessendam groeide uit tot een dorp in de maritieme sector met een sterke traditie van ambachtelijkheid en innovatie. De gemeente maakt onderdeel uit van de zuidelijke Randstad en de verstedelijkte Drechtsteden. Daarnaast heeft Hardinxveld-Giessendam een strategische ligging ten opzichte van waardevol landelijk gebied en grenst aan de landelijke Alblasserwaard, het Groene Hart en de Bies-

bosch. De verwevenheid met het water heeft naast het landschap ook de identiteit van de gemeenschap bepaald: ondernemend, verbonden met traditie en gericht op vernieuwing.

Leeswijzer omgevingsvisie

In hoofdstuk 1 is te lezen wat de omgevingsvisie is, waarom de gemeente deze opstelt en welke onderdelen erin terugkomen. Ook staat beschreven hoe de visie tot stand is gekomen. In hoofdstuk 2 staat de beschrijving van de huidige kwaliteiten van Hardinxveld-Giessendam. In dit hoofdstuk is ook uitgewerkt welke trends op de gemeente af komen en welke ontwikkelingen er zijn. In hoofdstuk 3 zijn de vijf ontwikkelopgaven uitgewerkt. Dit zijn de keuzes die we maken voor de toekomst waarin we op basis van de lagenbenadering uitwerken wat voor gemeente we in 2050 willen zijn. In hoofdstuk 4 is tot slot uitgewerkt hoe we uitvoering geven aan de omgevingsvisie.

Waarom en wat is een omgevingsvisie?

In deze omgevingsvisie zijn onze ambities voor de lange termijn tot 2050 vastgelegd. Dat is van invloed op keuzes die we maken in de fysieke leefomgeving. De fysieke leefomgeving gaat om bijna alles buiten, dus: gebouwen, bodem, water, natuur, lucht, maar ook wegen en duurzame opwek van energie. Deze omgevingsvisie is opgesteld om de keuzes die we maken in de fysieke leefomgeving in samenhang te bekijken. Hierin zijn thema's als gezondheid, sociale ontwikkelingen en duurzaamheid verweven. Daarmee gaat deze visie over de hele leefomgeving, wat anders is ten opzichte van eerdere visies die we hadden.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is de omgevingsvisie als instrument voor gemeenten opgenomen. De omgevingsvisie geeft de strategische doelen voor de 'fysieke leefomgeving' weer. In Hardinxveld-Giessendam hebben 34 actuele beleidsdocumenten gediend als onderlegger voor de omgevingsvisie. Met het uitwerken van de beleidsdocumenten in één visie is een samenhangend beeld op het behoud van kwaliteiten enerzijds en anderzijds de ontwikkeling van de gemeente ontstaan. Dit doen we aan de hand van de zogenaamde **lagenbenadering** waarbij thema's als bodem, water, ruimtelijke inrichting, etc. over elkaar heen worden gelegd. Dit helpt met het maken van de ruimtelijke keuzes en het stellen van prioriteiten voor de toekomst. Naast gemeenten, hebben ook provincies en het rijk een omgevingsvisie voor het eigen grondgebied.

Lagenbenadering

	Buiten- gebied	Bedrijven- terreinen	Woon- wijken	Centrum
Mobiliteit	✓	✓	✓	✓
Recreatie en Toerisme	✓			✓
Economie	✓	✓		✓
Klimaat en energie	✓	✓	✓	✓
Wonen	✓		✓	✓
Natuur, landschap en groen	✓	✓	✓	✓
Milieu en gezondheid	✓	✓	✓	✓
Leefbaarheid en omgeving	✓	✓	✓	✓
Water en bodem	✓	✓	✓	✓

De formele plaatsnaam is Hardinxveld-Giessendam. Dit is de enige formele naam van het dorp. Echter, in beleving, bebording en spreektaal zijn er diverse manieren waarop er naar delen van het dorp verwezen wordt. Dit heeft te maken met de ontstaansgeschiedenis; u leest daar meer over in dit hoofdstuk. In deze omgevingsvisie gebruiken we een beperkt aantal aanduidingen, namelijk:

- Hardinxveld-Giessendam als het gaat om het dorp als geheel
- Boven-Hardinxveld als aanduiding voor het gebied dat ook met plaatsnaamborden op deze manier is geduid
- Neder-Hardinxveld voor de aanduiding van het gebied 'anders dan Boven-Hardinxveld'. Giessendam valt in de omgevingsvisie ook onder de benaming Neder-Hardinxveld

Verplichte onderdelen in de omgevingsvisie

Elke gemeente moet uiterlijk 1 januari 2027 één visie voor haar grondgebied vaststellen. Deze moet volgens de Omgevingswet een beschrijving bevatten van:

- a. De (gewenste) kwaliteit van de leefomgeving;
- b. De geplande ontwikkeling, gebruik, beheer en bescherming van het grondgebied;
- c. Het samenhangend beleid van de leefomgeving.

Daarnaast hebben we een aantal beginselen uit te werken, waar in de omgevingsvisie rekening mee gehouden moet worden. Deze onderdelen zijn vertaald naar de leefomgeving van de toekomst. Deze beginselen zijn:

- a. Het voorzorgsbeginsel;
- b. Het beginsel van preventief handelen;
- c. Het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron bestreden moeten worden;
- d. Het beginsel dat de vervuiler betaalt.

De omgevingsvisie 2050 is anders dan de toekomstvisie

Naast de omgevingsvisie hebben we het in Hardinxveld-Giessendam ook over de toekomstvisie. De visies overlappen in het doel om te kijken naar de toekomst van Hardinxveld-Giessendam. Maar de omgevingsvisie gaat over de fysieke leefomgeving en de wijze waarop het dorp zich ontwikkelt. De toekomstvisie richt zich op de politiek-bestuurlijke, organisatorische en financiële aspecten van de gemeente.

Status omgevingsvisie en samenhang instrumenten Omgevingswet

Eén van de doelen van de Omgevingswet is om meer ruimte te geven aan maatschappelijke initiatieven. Vandaar dat we de gemeente samen verder ontwikkelen. De omgevingsvisie is een uitnodiging aan de samenleving om de ambities en doelen uit de visie gezamenlijk te realiseren.

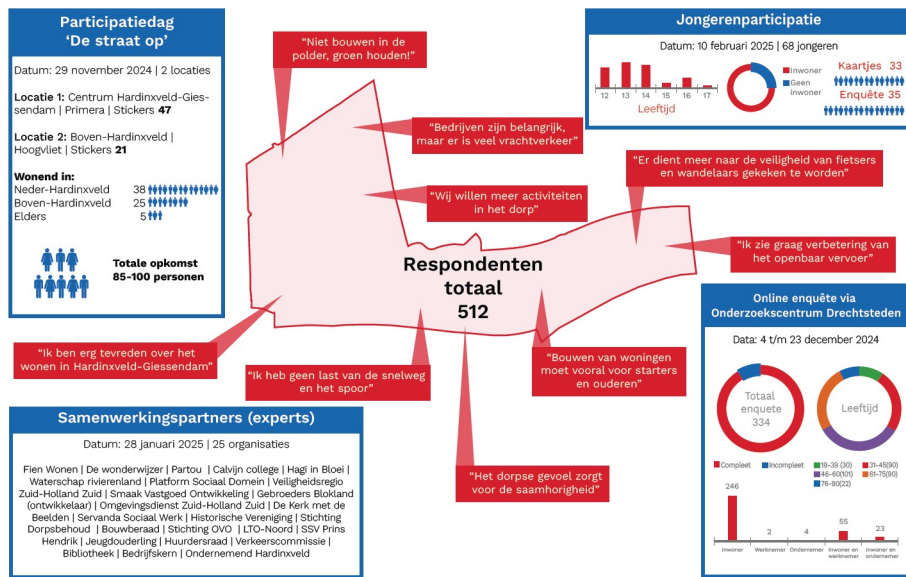
Naast de omgevingsvisie, beschrijft de Omgevingswet het programma en het omgevingsplan als instrumenten voor gemeenten. De ambities en opgaven uit de omgevingsvisie, worden in programma's concreter uitgewerkt. Dit kan themagewijs of gebiedsgericht. Het programma omschrijft welke maatregelen de gemeente Hardinxveld-Giessendam neemt en met wie de ambities en doelen uit de visie worden uitgewerkt. In de omgevingsvisie en het programma staan geen regels die juridisch bindend zijn voor inwoners en ondernemers in de gemeente. Die legt de gemeenteraad vast in het omgevingsplan. Daarmee is duidelijk welke ontwikkelingen en mogelijkheden er zijn in de leefomgeving. In het omgevingsplan staan de regels over wat per locatie wel en niet mag.

Om als gemeente sturend te zijn op de toekomstige ontwikkeling is met de invoering van de Omgevingswet gekozen om de omgevingsvisie als bindend instrument te gaan hanteren. De omgevingsvisie is uitsluitend bindend voor de gemeenteraad bij de uitoefening van zijn bevoegdheden. Dit wordt 'zelfbinding' genoemd. De inhoud van deze omgevingsvisie is dus niet bindend voor de inwoner. Inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheid zijn wel samen verantwoordelijk voor het realiseren van de ambities en opgaven uit de omgevingsvisie. We zoeken daar een effectieve samenwerking in binnen de gemeente en in de regio. Gezamenlijke verantwoordelijkheid vraagt om een andere rolverdeling tussen overheid en samenleving. De omgevingsvisie is de basis voor uitwerking en uitvoering van toekomstige ontwikkelingen.

1.2 Hoe is de omgevingsvisie tot stand gekomen?

De omgevingsvisie is tot stand gekomen in de zomer van 2024 t/m het najaar van 2025. Gedurende het traject om tot de omgevingsvisie te komen, zijn gesprekken gevoerd met de samenleving. De gesprekken hebben informatie opgeleverd voor de ontwikkeling van de leefomgeving. Deze informatie heeft de basis gevormd voor de afwegingen die in deze omgevingsvisie zijn gemaakt. De uitkomsten van deze gesprekken zijn te vinden in bijlage 2.

Resultaten participatie

De omgevingsvisie is de uitkomst van een interactief proces met inwoners, jongeren van 12-18 jaar, ondernemers, maatschappelijke organisaties, ketenpartners (zoals buurgemeenten, de veiligheidsregio en het waterschap), medewerkers van de gemeente, college van B&W en gemeenteraad. Allereerst is verkend welke opgaven een plek moeten krijgen in de omgevingsvisie. Het toekomstbeeld en de mogelijke ontwikkelopgaven zijn in een participatietraject voorgelegd aan de samenleving. Vervolgens hebben we met elkaar toegewerkt naar een toekomstbeeld en ontwikkelopgaven. Deze zijn in maart 2025 besproken in de gemeenteraad. Daarin is de koers van de omgevingsvisie beschreven. In de uiteindelijke omgevingsvisie staat ook de kwaliteit van de leefomgeving beschreven, waarbij bestaand beleid als basis is gebruikt.

Participatie in de praktijk

2. Hardinxveld-Giessendam in 2025

2.1 Achtergrond en historie

De geschiedenis van onze gemeente en onze rol in de regio is gevarieerd. Hardinxveld-Giessendam heeft zich door de eeuwen heen ontwikkeld van een agrarische gemeenschap naar een moderne, stedelijke omgeving. Onze historische wortels en eigenheid zijn daarbij behouden gebleven.

Onze geschiedenis gaat terug tot de vroege Middeleeuwen. De eerste schriftelijke vermelding van de naam “Hardinxveld” dateert uit de 12e eeuw. De naam wordt vaak in verband gebracht met het oude woord “veld”, wat een open ruimte of land aanduidt. Het gebied was oorspronkelijk een moerassig land waar landbouw werd bedreven, voornamelijk voor veeteelt en akkerbouw. Giessendam, is genoemd naar de rivier de Giessen, die door de regio stroomt. De naam Giessen kan verwijzen naar de “giessen” of zijtakken van de rivier.

Gedurende de 16e en 17e eeuw heeft de regio zich verder ontwikkeld. De dorpen Hardinxveld en Giessendam waren voor die tijd relatief klein en bestonden voornamelijk uit landbouwgemeenschappen. De ligging aan de rivier de Giessen speelde een belangrijke rol in de ontwikkeling van de lokale economie, aangezien waterwegen cruciaal waren voor transport en handel. Gedurende deze periode kwam er ook enige invloed van de opkomende industriële revolutie, die voor de omliggende regio van belang zou worden.

In de 19e eeuw werd de agrarische samenleving verder versterkt door de opkomst van de vlasindustrie, die zich ook in de regio begon te vestigen. Deze industrie had een aanzienlijke impact op de economische ontwikkeling van Hardinxveld-Giessendam. In de 20e eeuw, met de opkomst van de industrialisatie en de uitbreiding van transportinfrastructuur, zoals spoorwegen en autosnelwegen, begon de gemeente een meer verstedelijkte en geïndustrialiseerde uitstraling te krijgen.

De gemeente Hardinxveld-Giessendam werd in 1957 officieel gevormd door de samenvoeging van de twee dorpen Hardinxveld en Giessendam. Het gebied groeide snel in de tweede helft van de 20e eeuw en in de 21e eeuw, voornamelijk vanwege de gunstige ligging in de Randstad en de nabijheid van grotere steden zoals Rotterdam, Dordrecht en Utrecht.

Tegenwoordig is onze gemeente een dynamische gemeente met een mix van landelijke aantrekkelijkheid en stedelijke voorzieningen. Het is een gewaardeerde woonplek vanwege de rustige omgeving, goede verbindingen met de omliggende grote steden en de landelijke uitstraling die het behoudt.

Historische ontwikkeling

2.2 Cultuur en erfgoed

Cultuur is een breed begrip dat niet alleen kunst en erfgoed omvat, maar het zijn ook normen en waarden, tradities en gedragingen. Het heeft invloed op de maatschappij, zoals het welzijn van individuen en de sociale cohesie binnen wijken. Mensen krijgen met cultuur de mogelijkheid om zichzelf uit te drukken, verbinding te maken met anderen en zich te verdiepen in verschillende perspectieven.

Voor kinderen is cultuur een manier om hun creativiteit en probleemoplossend vermogen te ontwikkelen. Volwassenen zoeken vaak kunst en cultuur voor ontspanning, inspiratie of om hun mentale gezondheid te verbeteren. Jaarlijks worden diverse lokale evenementen en activiteiten georganiseerd, zo krijgen inwoners en bezoekers de kans om cultuur in de gemeente te ervaren en te waarderen.

Het cultureel erfgoed van onze gemeente bestaat uit 11 rijksmonumenten en 35 gemeentelijke monumenten. Deze omvatten zoal diverse boerderijen, dijkwoningen, gemalen, een watertoren en een molen. Bij diverse panden staan monumentale bomen die het aanzicht versterken. Daarnaast zijn er historische waarden zoals dijken, kaden en wegen, die onder andere langs de Giessen, de Merwede en in het buitengebied ten noorden van de Betuweroute te vinden zijn. Het behoud van deze monumenten en historische structuren is belangrijk om de culturele identiteit van onze gemeente te waarborgen.

2.3 Onze gemeente en de regio

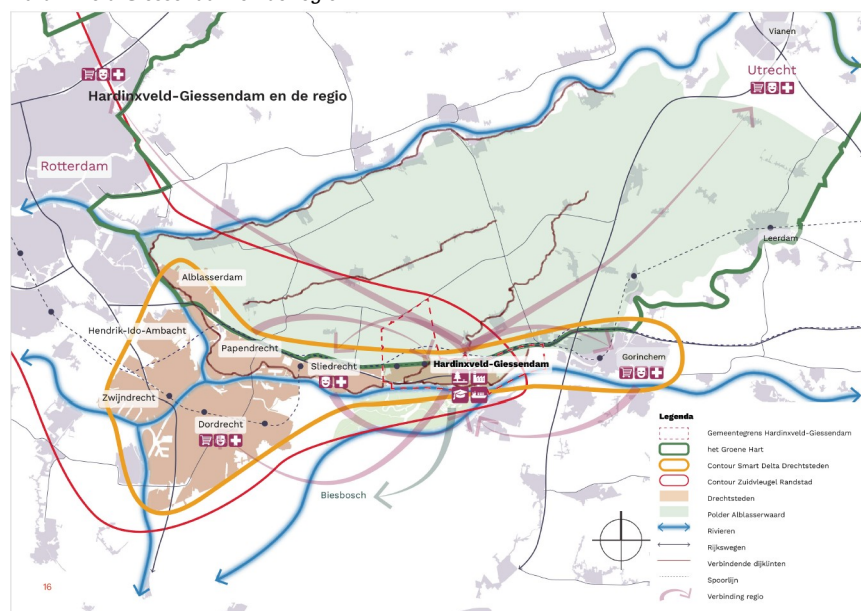
Smart Delta Drechtsteden is een regio in beweging. De gemeenten in deze regio zijn zich ervan bewust dat sommige opgaven niet stoppen bij de regiogrens. Daarom vindt er steeds nauwere samenwerking plaats met Gorinchem, maar ook de gemeenten Molenlanden en Altena zijn op sommige thema's relevante samenwerkingspartners. Hardinxveld-Giessendam vervult hierin vanwege de geografische ligging een belangrijke rol als schakelpunt tussen regio's en gemeenten binnen deze regio's.

Gelegen aan de Merwede en de A15 ligt onze gemeente strategisch voor verschillende soorten bedrijven, zoals de scheepvaart, logistiek en (maak)industrie. De Merwede biedt onder andere mogelijkheden voor de scheepsbouw, reparatie en onderaannemers, wat bijdraagt aan de economische ontwikkeling van Hardinxveld-Giessendam en de regio. Dit trekt bedrijvigheid aan en brengt werkgelegenheid. Met de ligging aan de MerwedeLingelijn zijn wij ook per spoor goed bereikbaar voor werknemers en onze inwoners.

Het open polderlandschap als onderdeel van de Alblasserwaard en het Groene Hart biedt aantrekkelijke plekken voor recreatie en verblijf. Voor stedelijke voorzieningen maken we gebruik van de omliggende plaatsen Gorinchem, Sliedrecht en Dordrecht. Op grotere afstand liggen Rotterdam en Utrecht. Omgekeerd bieden wij de regio ruimte voor onder andere recreatie, werkgelegenheid en functies als het voortgezet en beroepsonderwijs.

Het noordelijk deel van onze gemeente ligt binnen het Groene Hart en de Alblasserwaard. Beide vormen een overwegend open groengebied. We onderscheiden ons binnen de regio door onze ligging aan de oostzijde van de Drechtsteden. De overgang van dorp naar het open landschap is een kenmerkende kwaliteit die bijdraagt aan het gevoel en de beleving van dorps, landelijk en ruim wonen. Het Groene Hart heeft de beschermde status van Nationaal Landschap. Aan de overkant van de Merwede ligt het Nationaal Park De Biesbosch. Dit is een beschermd natuurgebied en het grootste zoetwatergetijdengebied van Europa.

Hardinxveld-Giessendam en de regio

2.4 Kwaliteiten en kenmerken

Hardinxveld-Giessendam kenmerkt zich door een hechte, betrokken gemeenschap met een sterk historisch besef en een overwegend christelijke signatuur. De sociale structuur is overzichtelijk, met een hoge mate

van onderlinge verbondenheid, waarin verenigingsleven, kerken en vrijwilligerswerk een centrale rol spelen. Cultureel staat de gemeente bekend om haar scheepsbouwtraditie en nuchtere mentaliteit, met een sterke focus op gezin, arbeidsethos en gemeenschapszin.

De directe nabijheid van diverse grotere plaatsen en de ligging tussen stad en landschap zien we als belangrijke kernkwaliteit. Op regionaal niveau zijn wij onderdeel van de maritieme topregio met een directe relatie met het water. De openheid van de polder Alblasserwaard en de nabijheid van de natuur van de Biesbosch en Merwelanden bepalen mede onze bijzondere positie. We vormen een schakel- en/of overgangszone tussen stad en landschap. De A15, de rivier Merwede en de Merwedelingelijn met drie stations dragen bij aan de bereikbaarheid.

Onze gemeente kenmerkt zich door harde infrastructurele doorsnijdingen. In oost-westelijke richting zijn dit de Merwede, de A15, de Merwede-Lingelijn en de Betuweroute. In noord-zuidrichting zijn dit de Giessen met haar karakteristieke (agrarische) lintbebouwing en het Kanaal van Steenenhoek. De beleving van de linten en het water kan beter.

Het onderscheid tussen de kernen Neder-Hardinxveld en Boven-Hardinxveld zien we als kwaliteit. De identiteit die er nu is behouden en koesteren we. Bij ontwikkelingen richting de toekomst is dit een belangrijk uitgangspunt.

Bodem, water en landschap

De bodem in Hardinxveld-Giessendam bestaat voornamelijk uit klei- en veengronden, die veel voorkomen in het westen van Nederland. Met de aanwezigheid van de rivieren de Merwede en de Giessen is de bodem beïnvloed door sedimentatie. De gronden in deze gebieden zijn vaak vruchtbaar, maar kan ook wateroverlast veroorzaken. Daarnaast bestaat onze gemeente uit polders en deels uit veengronden. Deze gronden zijn gevoelig voor bodemdaling als gevolg van ontwatering.

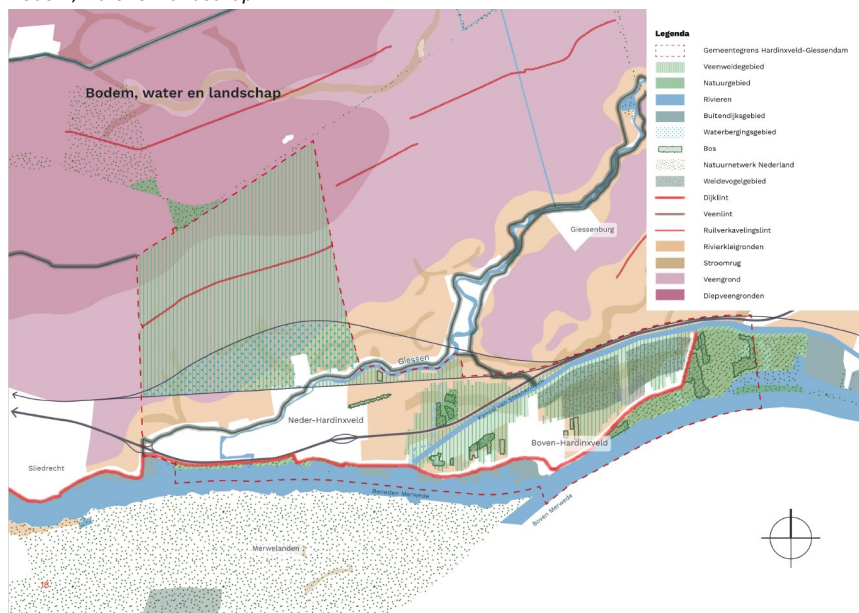
De rivieren de Merwede en de Giessen, beide belangrijke waterwegen, hebben een grote invloed op het watersysteem in de regio. Daarbij is de Merwede een belangrijk scheepvaartroute die een verbinding vormt tussen de Rijn en het havengebied van Rotterdam. De Giessen daarentegen is een kleine rivier die met name van belang is voor de afwatering van het (polder)gebied. De aanwezigheid van deze waterwegen maakt dat het gebied kwetsbaar kan zijn voor overstromingen, maar tegelijkertijd zorgt het voor een gevarieerd ecosysteem, landbouwgrond en mogelijkheden voor recreatie langs het water.

Hardinxveld-Giessendam maakt deel uit van een uitgebreid afwateringssysteem, waarbij boezemkanalen en gemalen worden gebruikt om overtollig water af te voeren en het waterpeil op een constant niveau te houden. Dit is van belang voor zowel landbouw als voor het voorkomen van wateroverlast. Hoewel het waterbeheer in onze gemeente goed is georganiseerd, zijn er ook uitdagingen. Bodemdaling (door veenafbraak) en verzilting (door kwellen en verdamping) zorgen voor problemen voor de landbouw en het milieu. Daarnaast hebben we te maken met klimaatverandering, wat zorgt voor extremere regenval en daardoor voor wateroverlast. Hier gaan we in de toekomst beter mee om door water als belangrijk thema te zien bij ontwikkelingen en herinrichting van onze gemeente.

Het landschap van onze gemeente wordt gekenmerkt door het van oorsprong moerassige landschap. De rivieren en veenstromen hebben het veenweidegebied gevormd. Aan de noord- en oostzijde van onze gemeente is dit veenpolderlandschap te ervaren. Het noordelijk deel van onze gemeente kent een open polderlandschap met lintbebouwing en agrarische activiteiten. Het oostelijk deel kenmerkt zich ook door (binnendijks) polderlandschap met een kleinschaliger karakter. In het buitendijkse deel is natuurgebied met bos te vinden dat onderdeel is van het NatuurNetwerk Nederland (NNN-gebied).

Ons stedelijk landschap wordt gekenmerkt als onderdeel van de stedenband Drechtsteden ontstaan en gelegen langs de Merwede. Woningbouw en bedrijvigheid hebben zich ontwikkeld langs de Merwede en de Giessen. Met de komst van de A15, Merwedelingelijn en de Betuweroute, die in de loop van de tijd zijn aangelegd, heeft ons stedelijk gebied zich meer richting het noorden ontwikkeld. De Betuweroute vormt in 2025 een min of meer kunstmatige begrenzing tussen het 'stedelijk' gebied en het open polderlandschap.

Bodem, water en landschap

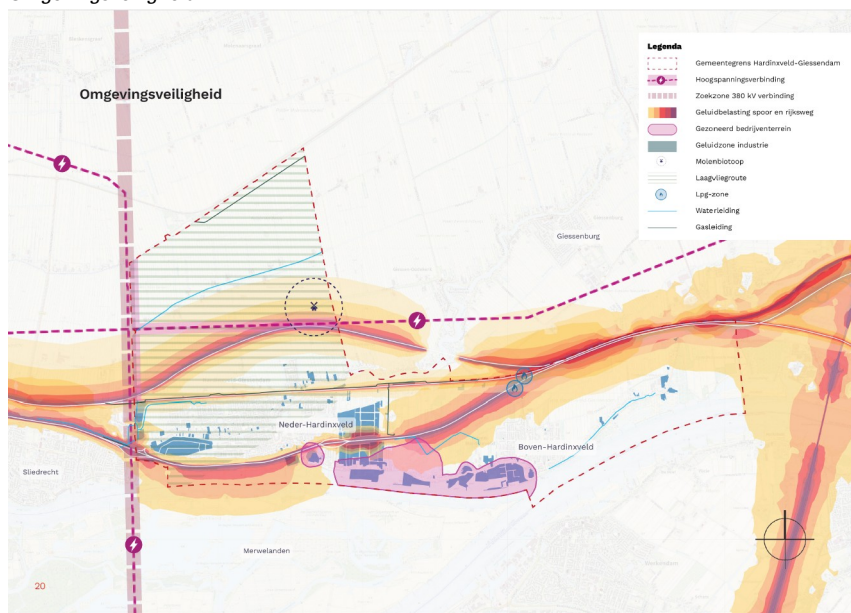
Omgevingsveiligheid

Omgevingsveiligheid is van belang voor de kwaliteit van de leefomgeving, vooral in gebieden waar risicobronnen aanwezig zijn. In onze gemeente ligt de nadruk op het waarborgen van de veiligheid van kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen, zoals basisscholen, kinderdagverblijven, kerken en verzorgingshuizen. Het creëren van voldoende afstand tussen risicobronnen, zoals tankstations, propaantanks en aardgasleidingen, en deze gebouwen is dan ook een randvoorwaarde voor ontwikkelingen. Onze gemeente kent diverse risicobronnen, waaronder spoorwegen, rijkswegen, bedrijventerreinen, laagvliegroutes en verschillende leidingtracés.

De integrale benadering van omgevingsveiligheid in Hardinxveld-Giessendam richt zich niet alleen op het vermijden van risico's door fysieke afstand, maar ook op het nemen van weloverwogen besluiten wanneer risico's niet te vermijden zijn. De samenwerking met de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid speelt hierin een cruciale rol. Dit heeft te maken met de veiligheid in de regio die nauw verbonden is met bredere landelijke risico's, zoals de toekomstige mogelijke transitie naar waterstof als brandstof.

In Hardinxveld-Giessendam wordt omgevingsveiligheid gewaarborgd door een integrale aanpak die verschillende aspecten van veiligheid en leefbaarheid dekt. We werken hierbij nauw samen met diverse partners, zoals de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) en de GGD. Iedere vier jaar stellen we een Integraal Veiligheidsplan (IVP) op.

Omgevingsveiligheid

Leefomgeving en gezondheid

Onze gemeente kenmerkt zich door de nuchterheid, verbinding en het samen doen. De sociale samenhang is onderdeel van onze cultuur en het sterke verenigingsleven. Wel verandert onze bevolkingssamenstelling en kennen we een trend van veroudering van de bevolking en toename van het aantal alleenstaanden. Onze gemeente wordt voor met name het stedelijk gebied gekenmerkt door een minder gezonde leefomgeving. De aanwezigheid van onder andere de A15, industrie en de beperkte beschikbare ruimte dragen hieraan bij. Dit vraagt om verbetering van de inrichting van de fysieke leefomgeving. Dit is nodig om mogelijke achterstanden in gezondheid te verkleinen, druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen te verlagen en inwoners vitaal ouder te laten worden.

Het verenigingsleven en dan met name de sport is onderdeel van onze gemeenschap evenals bewegen van onze gezonde samenleving. Binnen onze gemeente is er een aanbod van zowel binnen- als buitensport. We beschikken over de sporthallen De Appelgaard, Wielewaal en het Dok. Daarnaast is er onder meer het zwembad de Duikelaar, tennisvereniging LTC De Merwede, gymnastiekvereniging OKK, watersportverenigingen de Snap en Huibjesbrug en de sportvelden bij de Sluisweg in Neder-Hardinxveld en de Tiendweg in Boven-Hardinxveld.

Op het gebied van zorg is er aanbod van zorgvoorzieningen voor alle leeftijdscategorieën en zorgbehoeftes in onze gemeente en/of regio.

Het dorp en de kernen

Ons dorp bestaat uit twee kernen: Neder-Hardinxveld en Boven-Hardinxveld. Hardinxveld is ontstaan aan de Merwede. Giessendam is een jongere nederzetting, ontstaan bij een dam in de Giessen en heeft zich in eerste instantie ontwikkeld als dijkdorp langs de Giessen. Inmiddels vormen deze kernen Boven- en Neder-Hardinxveld samen het dorp Hardinxveld-Giessendam.

Buitendams, Binnendams, de Peulenstraat, de Kerkweg, de Nieuweweg, de Sluisweg en de Rivierdijk in Neder-Hardinxveld en Kromme Gat, De Buurt en de Koningin Wilhelminalaan en de Rivierdijk in Boven-Hardinxveld zijn nog steeds als oorspronkelijke structuren herkenbaar. In Boven-Hardinxveld zijn voorzieningen aan De Buurt nagenoeg verdwenen. De belangrijkste centrumvoorziening, de supermarkt, is gevestigd aan de Juliana van Stolbergstraat. In Neder-Hardinxveld bevindt zich in de driehoek tussen de Peulenstraat, de Thorbeckestraat en Buitendams het dorpscentrum met diverse (winkel)voorzieningen, nog enkele fraaie gebouwen en de kerk van de Hervormde Gemeente. Daarmee is (deels) het historische karakter behouden. Verder kenmerken zowel Boven-Hardinxveld als Neder-Hardinxveld zich door de hechte gemeenschap en het sterke verenigingsleven.

Na de inpoldering is het landschap in een strakke structuur verkaveld. De oorspronkelijke polderlinten als de Broekseweg en de Tiendweg zijn nog duidelijk herkenbaar met de aanwezigheid van enkele agra-

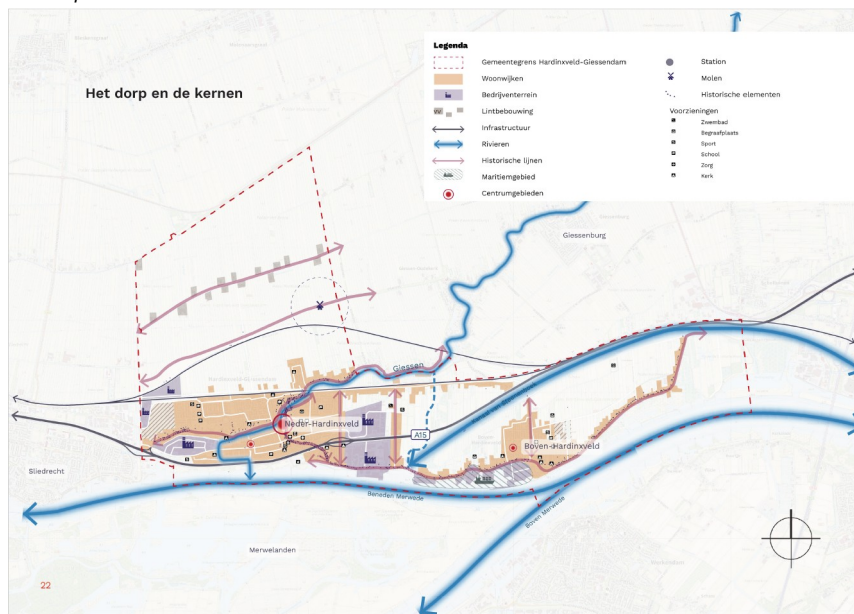
rische bedrijven. Wel heeft er een sterke verandering plaatsgevonden door de ruilverkaveling en het gebruik van agrarisch naar niet-agrarische bedrijfsactiviteiten.

Boven-Hardinxveld is met name aan de noordzijde gegroeid. Eerst aan de westzijde van de Koningin Wilhelminalaan vanaf de jaren '50. Daarna vanaf eind jaren '60 aan de oostzijde. Later werden de eerste bedrijventerreinen aangelegd langs de Merwede. De laatste woningbouwontwikkelingen bevinden zich aan de oostzijde van de kern en de herontwikkeling aan de Zalmrokerij.

Neder-Hardinxveld heeft zich in eerste instantie vanaf de Rivierdijk langs de Sluisweg en de Nieuweweg ontwikkeld. De wijk Over 't Spoor is in de jaren '30 ontwikkeld. In de jaren '60 volgde de uitbreiding ten noorden van het centrum. In de jaren '60 en '70 maakte Neder-Hardinxveld een schaa sprong met de ontwikkeling van de woonwijken De Peulen en Wielwijk. Ook ontstonden de eerste bedrijventerreinen achter de Nieuweweg en vond verdere uitbreiding van de watergebonden bedrijvigheid langs de Merwede plaats. Later vonden de grote uitbreidingen plaats op het gebied van woningbouw aan de westzijde van de Nieuweweg en bedrijvigheid op de Peulen. Aan de oostzijde van de kern werden de bestaande bedrijventerreinen verder uitgebreid. De meest recente woningbouwontwikkelingen zijn de wijken Westwijk, De IJzergietery en de Blauwe Zoom. De laatste is momenteel nog in ontwikkeling. Datzelfde geldt ook voor het bedrijventerrein 't Oog en de 1e fase van de woningbouw 't Oog.

Hardinxveld-Giessendam ligt direct nabij de Biesbosch en de Alblasserwaard. Dit natuurgebied en polderlandschap vormen aantrekkelijke overgangen met de kernen en het stedelijk gebied van de Drechtsteden. Het dorp heeft directe verbindingen met de A15 en indirect met de N214.

Het dorp en de kernen

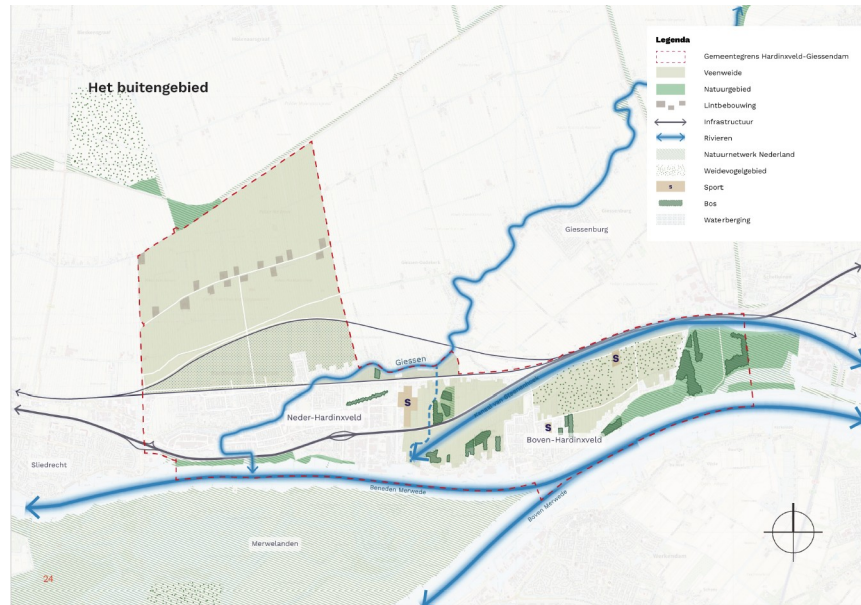
Buitengebied

Onze inwoners geven aan dat juist de kwaliteit van het dorps wonen in een groene omgeving hen aanspreekt. Dit geeft onze gemeente als onderdeel van de Drechtsteden een bijzondere positie. De kernen bevinden zich in een sterk verstedelijkt gebied te midden van diverse infrastructuur en bedrijvigheid en de rand van het Groene Hart en de Alblasserwaard. Buiten wonen, maar toch dicht bij de stad. Het agrarische karakter en de openheid van het landschap aan de noord- en oostzijde van onze gemeente is kenmerkend. Wel is het aantal agrarische bedrijven door de opkomende verstedelijking sterk afgenomen. Ook verandert het gebruik van de agrarische gronden onder invloed van verschillende factoren. Denk bijvoorbeeld aan bodemdaling en verzilting, maar ook door externe factoren, zoals een toename van natuur en recreatie, energietransitie (zonnenvelden) of ontwikkelingen binnen de agrarische sector (duurzame landbouw).

Het landschap heeft in toenemende mate een recreatieve en groene waarde gekregen. Inwoners van onze eigen gemeente, maar ook inwoners uit de omliggende gemeenten zijn op zoek naar ruimte, rust en ontspanning. Dat geldt met name voor de Dortse Avelingen, de zone langs de Merwede, natuurgebied Giessenzoom en het open polderlandschap ten noorden van de Betuweroute. Dit gebied is ideaal voor ontspanning en onthaasting van onze inwoners, en recreanten van elders. Daarbij zijn delen van het ge-

meentelijk grondgebied onderdeel van het NatuurNetwerk Nederland (bijvoorbeeld de zone langs de Merwede). Het gebied ten oosten van Boven-Hardinxveld is weidevogelgebied en een deel van het gebied ten noorden van ons dorp is tevens waterbergingsgebied.

Het buitengebied

2.5 Trends en ontwikkelingen

Klimaatverandering

Het tegengaan van klimaatverandering is een van de grootste uitdagingen van de 21ste eeuw. In 2015 ondertekenden 174 landen, waaronder Nederland, het Klimaatakkoord van Parijs. Nederland nam daarmee de verplichting op zich de uitstoot van broeikasgassen sterk te verminderen om verdere klimaatverandering te beperken. Nederland gaat voor 55% CO₂-reductie in 2030 en wil CO₂-neutraal zijn in 2050. Deze doelen zijn opgenomen in de Klimaatwet. Hoe we als land tot deze CO₂-reductie willen komen, is uitgewerkt in het landelijke Klimaatakkoord uit 2019. Daarin staat dat er een belangrijke rol is weggelegd voor de gemeenten in ons land.

Energietransitie

De Drechtsteden streven ernaar om vóór 2050 volledig energieneutraal te zijn. Dit betekent dat het gebruik van fossiele brandstoffen wordt beëindigd, waardoor de uitstoot van koolstofdioxide vrijwel tot nul wordt gereduceerd. Daarnaast neemt ook de emissie van luchtverontreinigende stoffen, zoals stikstofoxiden, aanzienlijk af. De verduurzaming van de scheepvaart levert daar een belangrijke bijdrage aan. Dit draagt bij aan een duurzamere en gezondere leefomgeving.

Demografische ontwikkeling

De bevolkingsgroei van onze gemeente is relatief bescheiden, maar stabiel. Sinds 1995 is onze bevolking gegroeid van 17.555 naar circa 19.000 inwoners in 2025, een toename van bijna 9%. De bevolkingssamenstelling van Hardinxveld-Giessendam wordt van oudsher gekenmerkt door een groter aantal gezinnen met kinderen en minder alleenstaanden dan regionaal en landelijk gemiddeld. De demografische samenstelling verandert door:

- toenemende (dubbele) vergrijzing;
- verwachte groei van het aantal alleenstaanden;
- stabilisatie van het aantal jongeren;
- afname van de leeftijdscategorie 20-64 jarigen.

Dit heeft grote gevolgen voor de arbeidsmarkt, woningbehoefte en zorgvoorzieningen.

De vergrijzing betekent dat er meer behoefte is aan (mantel)zorgwoningen en aangepaste woningen voor ouderen. Daarnaast neemt de vraag naar zorg- en welzijnsvoorzieningen toe. We zullen moeten anticiperen

op deze ontwikkeling door beleid te formuleren dat inspeelt op de behoeften van oudere inwoners, zonder de jonge gezinnen en werkenden uit het oog te verliezen.

Woningbouwopgave

Uit de in 2024 uitgevoerde Woningmarktanalyse Drechtsteden blijkt dat zowel in de regio als geheel, als ook in onze gemeente sprake is van een grote en toenemende druk op de woningmarkt. De verkoopprijzen van woningen en de wachttijden voor huurwoningen nemen steeds verder toe. Er wordt onvoldoende gebouwd om in de vraag te kunnen voorzien. Met name voor starters is het moeilijk om een geschikte en betaalbare woning te vinden. De woningvoorraad in Hardinxveld-Giessendam bestaat ten opzichte van het regionaal gemiddelde voor een groter deel uit (koop)eengezinswoningen en een kleiner deel aan (huur)appartementen. Het aandeel sociale huurwoningen ligt met 26-27% enigszins onder de landelijk voorgestane norm. De autonome woningbehoefte (dus zonder extra te voorzien in opvang van bovenlokale behoefte) wordt voor de periode 2024-2035 geraamd op 740 woningen.

De vraag naar woningen blijft groeien, terwijl het aantal beschikbare bouwlocaties beperkt is. De gemeente zet extra in op het bouwen van betaalbare en sociale huurwoningen voor met name starters, jonge gezinnen en ouderen. Hierdoor voorzien we in een grote behoefte aan woningen voor starters op de woningmarkt. Met de bouw van levensloopbestendige woningen voor ouderen bevorderen we de doorstroming waardoor ook voor gezinnen voldoende woningen beschikbaar komen.

In de Kadernota Strategisch Grondbeleid 2023 wordt benadrukt dat woningbouw in lijn moet zijn met de maatschappelijke behoeften en de ruimtelijke mogelijkheden van de gemeente. Binnen de Drechtsteden waren er in 2023 11.810 actief woningzoekenden. De gemiddelde zoektijd naar een woning in 2023 bedraagt 38 maanden. In onze gemeente neemt het aantal huishoudens tot 2030 toe met circa 523. Voor de Drechtsteden in totaal is er sprake van een toename van ruim 6.700 huishoudens.

Een van de speerpunten is het ontwikkelen van duurzame en energiezuinige woningen. Dit sluit aan bij de bredere doelstelling om de gemeente klimaatbestendig te maken en de CO₂-uitstoot te verminderen. Verder wordt gekeken naar de transformatie van bestaande gebouwen naar woonfuncties om zo de druk op nieuwbouwlocaties te verminderen.

Natuur en recreatie

De gemeente Hardinxveld-Giessendam zet de komende jaren in op een duurzaam en evenwichtig buitengebied. Natuur, agrarische activiteiten en recreatie komen hier samen. Hierbij wordt rekening gehouden met het historisch gevormde landschap, dat deels van nationaal belang is, en er worden aanpassingen doorgevoerd om beter in te spelen op de veranderende effecten van bodem en water. Door middel van natuurvriendelijke landbouw, ecologische verbindingen en de vergroening van openbare ruimten wordt de biodiversiteit versterkt en wordt de leefomgeving duurzamer en veerkrachtiger gemaakt.

Daarnaast speelt recreatie een belangrijke rol in de ontwikkeling van het buitengebied. Het open polderlandschap biedt veel mogelijkheden voor wandelaars en fietsers, terwijl de Binnen-Giessen, de Merwede en het Kanaal van Steenenhoek aantrekkelijke locaties blijven voor waterrecreatie zoals vissen, zwemmen en kanoën. De gemeente kent kleinschalige recreatie en zet in op de ontwikkeling van nieuwe recreatieve routes en de verbetering van bestaande netwerken. Hiermee wordt niet alleen de toegankelijkheid van het buitengebied vergroot, maar wordt ook de lokale economie ondersteund en de leefkwaliteit voor inwoners verbeterd. Zo wordt een toekomstbestendige omgeving gecreëerd waarin natuur, recreatie en economische ontwikkeling hand in hand gaan.

Economische ontwikkelingen

Hardinxveld-Giessendam kent een sterke economie, die voornamelijk wordt gedragen door de maritieme sector, de bouw en de logistiek. Deze sectoren bieden veel werkgelegenheid en dragen bij aan de economische stabiliteit van de regio. Echter, uitdagingen zoals automatisering, digitalisering en de energietransitie vragen om een herijking van de economische strategie.

De gemeente heeft een Economische Visie opgesteld die inzet op het versterken van de bestaande economische clusters en het stimuleren van innovatie en duurzaamheid. Investerings in scholing en bijscholing zijn van belang om de lokale beroepsbevolking toekomstbestendig te maken. Daarnaast is het van belang om ondernemers en bedrijven te faciliteren die aansluiten bij de veranderende economie.

Zowel de rijksweg als de gemeentelijke wegen krijgen steeds meer verkeer te verwerken en slibben daardoor dicht. De bereikbaarheid van de gemeente verslechtert en daarmee het ondernemersklimaat. We gaan met bedrijven in gesprek om de automobiliteit van en naar het bedrijf te verminderen.

Ontwikkeling naar een gezondere leefomgeving

Een gezonde leefomgeving is vanuit ons bestaand beleid een speerpunt in de ontwikkeling van Hardinxveld-Giessendam. De fysieke omgeving waarin mensen opgroeien, wonen en werken, heeft namelijk grote invloed op hun gezondheid en welzijn. Daarom zet de gemeente in op een integrale benadering, waarin schonere lucht, water en bodem samengaan met een leefomgeving die uitnodigt tot bewegen, ontmoeten, spelen, sporten en ontspannen. De ruimtelijke inrichting wordt zo vormgegeven dat inwoners worden gestimuleerd om te wandelen, fietsen en buiten te recreëren. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan klimaatbestendigheid, duurzame bouw, energiebesparing en het stimuleren van groene, lokale initiatieven. Een goede toegang tot basisvoorzieningen en het creëren van inclusieve, toegankelijke openbare ruimte zorgen ervoor dat iedereen – ongeacht leeftijd, achtergrond of fysieke beperking – kan meedoen. Gezondheid, inclusie en duurzaamheid worden daarmee als samenhangende waarden verankerd in de ruimtelijke en stedelijke ontwikkeling van de gemeente.

Voorzieningen voor de jeugd

Om jongeren optimaal te ondersteunen in hun ontwikkeling, wordt geïnvesteerd in voorzieningen die aansluiten op hun behoeften. Dit omvat niet alleen de uitbreiding van onderwijsfaciliteiten, maar ook de realisatie van sociale en culturele ontmoetingsplekken zowel overdekt als in de openbare ruimte. Daarnaast wordt gewerkt aan sport- en speelvoorzieningen en laagdrempelige hulpverlening voor jongeren met psychosociale problemen. Door voorzieningen aan te bieden, wil de gemeente jongeren actief betrekken bij de gemeenschap en hun kansen op een gezonde en stabiele toekomst vergroten.

Klimaatadaptieve maatregelen

Hardinxveld-Giessendam staat voor uitdagingen door klimaatverandering, zoals hittegolven, zware regenval en droogte, die de leefbaarheid en infrastructuur beïnvloeden. Vanuit de Lokale Adaptatie Strategie Hardinxveld-Giessendam 1.0 focussen we ons op klimaatadaptatie om een duurzame en gezonde leefomgeving te waarborgen. Dit omvat het versterken van groenstructuren en het aanpassen van stedelijke gebieden om hitte te verlichten en bodemdaling te verminderen. De inwoners en (agrarische) bedrijven worden gestimuleerd klimaatadaptieve maatregelen toe te passen met aandacht voor waterbeheer en biodiversiteit.

De gemeente werkt ook aan het verbeteren van openbaar groen, het beschermen van natuurgebieden en het vergroenen van infrastructuur. Door samenwerking en investeringen in groen en water wil Hardinxveld-Giessendam een weerbare en toekomstbestendige gemeente blijven. Daarbij vragen zowel de energietransitie als klimaatadaptatie ook de nodige ruimte; hier moet rekening mee worden gehouden bij zowel nieuwe ontwikkelingen als de transitie van bestaand gebied.

3. Hardinxveld-Giessendam 2050

De kwaliteiten, trends en ontwikkelingen die in het vorige hoofdstuk beschreven staan willen we versterken om met toekomstige veranderingen om te gaan. In vijf ontwikkelopgaven zijn keuzes voor de toekomst geschetst. Dit geeft weer wat voor een gemeente we in 2050 zijn. Dat is gedaan vanuit de lagenbenadering. Deze vijf ontwikkelopgaven dragen bij aan versterking van de gezonde fysieke leefomgeving met een goede omgevingskwaliteit. De visie maakt onderscheid tussen ontwikkelopgaven die doelgericht zijn en ambities die meer vooruitzien.

Diagram ontwikkelopgaven

De ontwikkelopgaven zijn uitgewerkt op basis van terugkerende thema's die randvoorwaardelijk zijn bij ontwikkelingen. Naast opgaven zijn ambities geformuleerd. Deze ambities gaan over de wensen op lange termijn. Afhankelijkheden vanuit verschillende factoren maken dat deze ambities met de kennis van nu in 2025 nog onzeker zijn.

Om de ontwikkelopgaven daadwerkelijk te realiseren, moeten we als gemeente goed toegerust zijn, zowel op organisatorisch als financieel vlak. Daarnaast spelen initiatieven vanuit de samenleving een belangrijke rol in het realiseren van deze opgaven. Niet alles is echter altijd mogelijk, zelfs niet als het aansluit bij één van deze opgaven. In veel gevallen zal maatwerk vereist zijn. De vijf ontwikkelopgaven en de kenmerken en kwaliteiten van onze omgeving, zoals beschreven in deze visie, dienen als richtlijn voor de afwegingen die we maken.

3.1 Onze visie

Vanuit onze huidige kenmerken en kwaliteiten willen we voor de toekomst een aantrekkelijke, gezonde en duurzame gemeente zijn. Daarbij gaan we uit van een verdere versterking van onze positie in de Drechtsteden, de ligging aan het water en groene kwaliteiten. De goede verbindingen die we nu hebben, waaronder die met de regio, gaan we verduurzamen, beter benutten en aantrekkelijker maken. We willen in onze eigen en deels regionale woonbehoefte voorzien in een prettige en gezonde leefomgeving. De van oudsher bestaande relatie met het water heeft ons economische welvaart gebracht en dat willen we verder versterken waarbij we nadrukkelijk aandacht hebben voor een gezonde en veilige fysieke leefomgeving. Ook de voorzieningen in ons dorp dienen voor de toekomst behouden te blijven en afgestemd te zijn op de behoeftes die er zijn binnen een aantrekkelijke omgeving. Dat staat centraal in de omgevingsvisie. Op basis van onze kenmerken en kwaliteiten zetten we in op:

De vijf ontwikkelopgaven

Ontwikkelopgave 1
Groene omgeving en water

Ontwikkelopgave 2
Duurzame mobiliteit

Ontwikkelopgave 3
Samen fijn, veilig en gezond wonen

Ontwikkelopgave 4
Een veerkrachtige economie

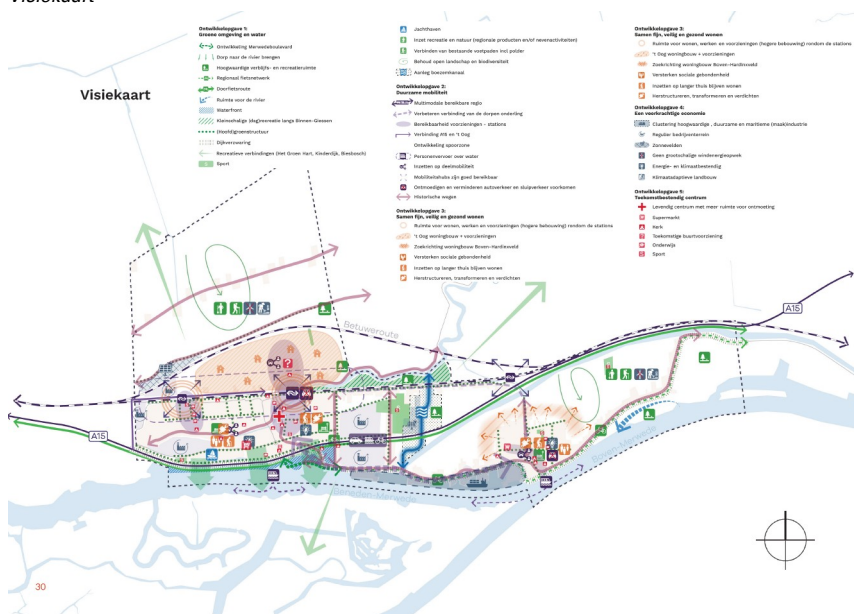
Ontwikkelopgave 5
Toekomstbestendig centrum

De ontwikkelopgaven zijn op elkaar afgestemd door het toepassen van de lagenbenadering waarmee een integrale visie ontstaat. De eerste ontwikkelopgave richt zich op het landschap, het bodem- en het watersysteem. Aansluitend wordt in de ontwikkelopgave op het gebied van mobiliteit aandacht besteed aan de netwerklaag. Tot slot worden de resterende ontwikkelopgaven behandeld binnen de laag van de ruimtelijke inrichting (occupatie). Door middel van enkele vaste thema's, de randvoorwaarden, biedt dit de nodige samenhang en handvatten om onze keuzes te vertalen naar de verschillende woon-, werk- en recreatiegebieden in onze gemeente. Op basis van de uitgevoerde analyse en de ontwikkelgaven maken we, waar mogelijk, keuzes voor de toekomst van onze gemeente in de omgevingsvisie. De vijf ontwikkelopgaven worden hier gepresenteerd, waarbij ook wordt aangegeven waar nog geen definitieve keuzes zijn gemaakt. We benoemen hierbij de fricties, dilemma's en mogelijke consequenties, evenals de stappen die we nemen om tot definitieve keuzes te komen.

3.2 Visiebeeld

Visiekaart

De visiekaart toont het integrale visiebeeld. Het water en het omliggende polderlandschap zijn belangrijke factoren van onze identiteit. Het groene open polderlandschap met onder andere de Giessen en de ligging aan de Merwede hebben grote waarden. Net zoals onze (cultuur)historie. Dit willen we dan ook beschermen en versterken. Niet alleen onze monumenten en dijken en linten. Ook bodem, water en groen zijn essentiële elementen van ons landschap die niet mogen worden aangetast. Juist het dorp weer naar het water brengen en het water een plek geven in het dorp zien we als een belangrijke ambitie. Denk aan de beleefbaarheid van het water, door het toevoegen van wandel- en fietsroutes en mogelijkheden om aan het water te zitten. Ons landschap laat kleinschalige (dag)recreatie toe op de daarvoor geëigende plekken langs het water en in de polders.

Onze gemeente is en blijft goed verbonden met de regio. We streven naar goede verbindingen vanuit de kernen naar de nabijgelegen treinstations. Daarbij wordt het langzaam verkeer gestimuleerd boven het gebruik van de auto. We maken voet- en fietspaden aantrekkelijker en veiliger. Ook zetten we in op de watertaxi en waterbus naar onder andere de Drechtsteden. Zo wordt onze ligging aan het water nog beter benut en bevorderen we gezonde en duurzame mobiliteit. In de kernen richten we ons op nieuwe mobiliteitsvormen, zoals deelauto's en laadpunten. Waar mogelijk verminderen we het autoverkeer in het centrum, maar we zorgen ervoor dat de bereikbaarheid van winkels en voorzieningen behouden blijft. Zo blijft ons centrum een aantrekkelijke plek om te verblijven en te ontmoeten.

In onze gemeente is het prettig, veilig en mooi wonen, omringd door water en een prachtig groen polderlandschap. Dat willen we behouden en verder verbeteren door woningen aan te passen of te bouwen die voorzien in de behoefte van specifieke groepen. Zoals levensloopbestendige (zorg)woningen voor ouderen of kleinere woningen voor alleenstaanden. Om in de vraag naar nieuwe woningen te voorzien, ook deels voor de regio, streven we ernaar de leefomgeving in onze gemeente vitaal en aantrekkelijk te houden. Dit gebeurt door herstructurering en transformatie in het dorp zelf, rondom de stations in de kern Neder-Hardinxveld door verdichting en aan de randen van de kernen. Het is belangrijk dat het landschap hierbij beperkt wordt aangetast en onderdeel gaat vormen van de ontwikkeling. We zien de ontwikkeling van

een robuust en betrouwbaar lokaal/regionaal energiesysteem als een belangrijke koers, waarbij duurzame opwek, opslag en gebruik met elkaar in balans zijn.

De nieuwe woonlocaties moeten goed bereikbaar zijn waarbij de uitgangspunten van het STOMP-principe leidend zijn (Stappen , Trappen , Openbaar vervoer, Mobility as a service, Privé auto). We bouwen verschillende woningtypen om ruimte te bieden voor alle groepen. Duurzaamheid staat bij ons hoog in het vaandel. Daarom stimuleren we het gebruik van duurzame en circulaire bouwmaterialen. Ook werken we aan een klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte. Daarnaast verduurzamen we bestaande woningen en zetten we in op natuurinclusief bouwen.

In onze gemeente hechten we veel waarde aan onze onderlinge betrokkenheid. We willen onze gemeenschapszin behouden en versterken, bijvoorbeeld door het creëren van ontmoetingsmogelijkheden in de gebouwde omgeving maar ook in de openbare ruimte. We richten de leefomgeving dusdanig in dat deze een gezonde leefstijl stimuleert.

We zetten in op het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen en het clusteren van watergebonden bedrijvigheid. Daarmee ontstaat nieuwe ontwikkelruimte en zetten we ook in op het verduurzamen van deze terreinen door middel van duurzame bouw, energieopwekking en meer groene ruimte (biodiversiteit). Wat betreft energieproductie, ligt de nadruk op zonne-energie en zetten we in op nieuwe energievormen zoals groen gas en de toepassing van groene waterstof. Voor grote windmolens is binnen onze gemeentegrenzen geen ruimte. Wel blijven we de ontwikkelingen volgen in omliggende gebieden.

Landbouw is van belang voor Hardinxveld-Giessendam, ondanks dat het aantal agrarische bedrijven in onze gemeente beperkt is. Het behouden en versterken van deze functie juist in combinatie met kringloop-landbouw, natuurinclusieve landbouw, recreatie, zorginitiatieven en innovaties zien we voor de toekomst als kansrijk. Bovendien denken we ook aan de verbetering van het landschap, de overgang tussen dorp en landschap en duurzaamheid. Daarbij beperken we ons niet tot de gemeentegrens, maar we zorgen ook voor een goede aansluiting met initiatieven in omliggende gemeenten.

3.3 De vijf ontwikkelopgaven

Ontwikkelopgave 1 - Groene omgeving en water

Een gemeente in een groene omgeving die water omarmt

Opgave

Het water en groen, samen met onze (cultuur)historie, zijn belangrijke kernkwaliteiten van het dorp en onze gemeente. In de loop van de jaren lijkt het dorp de verbinding met het water in zekere mate te zijn kwijtgeraakt. We zetten in om die verbinding weer meer tastbaar te maken. Dat biedt kansen voor de versterking van de economie, de verbinding met de regio en recreatie. Barrières die in de loop der tijd gevormd zijn zoals de A15, de Rivierdijk en de bedrijvigheid hebben ervoor gezorgd dat de relatie tussen het dorp en het water is verslechterd. Dat willen we graag verbeteren waarbij we ook onze historie beter zichtbaar willen maken.

We zien onder andere kansen om de noord-zuid verbindingen in het dorp tussen het water van de Merwede en het landschap van de Alblasserwaard en het Groene Hart te verbeteren en te versterken. Dit draagt bij aan een verbeterde relatie tussen het water, dorp en het omliggende landschap. Dit door onder andere de verbondenheid en verblijfswaarde van oevers en natuurgebieden te verbeteren. Ook zetten we in op recreatie, bewegen en sport in een gezonde leefomgeving. We sturen op verbetering van de lucht, bodem en water, zodat de verbinding met het water beter wordt ervaren.

Ambitie

We kijken vooruit naar een toekomst waarin het dorp de groene omgeving en de verbinding met het water optimaal benut. In 2050 hebben we een duurzaam en toekomstbestendig watersysteem. Naast de focus op bodem en water, leggen we de nadruk op het versterken van de natuur, met speciale aandacht voor de rivieren Giessen en Merwede, en het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte. Dit, samen met het beter beleefbaar en zichtbaar maken van onze (cultuur)historie en erfgoed, creëert mogelijkheden voor onder andere recreatie. Waarbij we kleinschalige recreatie langs de Binnen-Giessen zien en recreatieve routes willen verbeteren. Ook het bevorderen van kleinschalige vergroening en recreatie in het buitengebied hoort daarbij.

We streven ernaar om het dorp dichterbij de rivier te brengen. Dit doen we door de beleefbaarheid van de rivier te vergroten. Denk aan het opnieuw waarderen van de natuur, meer ruimte maken voor water

en groen, de ruimte voor auto's te verminderen ten gunste van nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden en een hoogwaardige openbare ruimte creëren met meer ruimte voor wandelen en fietsen. Daarbij denken we aan het creëren van aantrekkelijk oevers in onze gemeente als onderdeel van de Drechtoevers maar ook door meer natuurvriendelijke oevers en minder verharding waarmee we het ecologisch evenwicht stimuleren. Daarnaast besteden we aandacht aan het waarborgen van ruimte voor dijkversterking en (omgevings)veiligheid.

Uitvoering aan ambitie: Ontwikkeling van het Boezemkanaal

Het waterschap Rivierenland gaat in de Alblasserwaard het watersysteem op orde brengen door een nieuw boezemgemaal te realiseren in Hardinxveld-Giessendam. Het eeuwenoude watersysteem in de Alblasserwaard zit namelijk aan zijn grenzen. Het lukt niet meer om de peilen op dit boezemstelsel met de twee gemalen in Kinderdijk te beheersen. Ook zijn grote delen van de boezemkades in dit gebied niet meer sterk en/of hoog genoeg. In tijden van droogte wordt bij Elshout-Kinderdijk het water uit de Lek in gelaten. Door de lage rivierstanden in de zomer en zeespiegelstijging dringt het zoute zeewater verder de rivier op, landinwaarts. Dat zilte water is niet goed voor de landbouw en natuur. Door klimaatverandering nemen deze problemen in de toekomst verder toe. Daarnaast is er in de Alblasserwaard sprake van bodemdaling en zijn veel kades niet hoog en/of stevig genoeg. Door een nieuw gemaal ten noorden van de Kanaaldijk Noord in Hardinxveld-Giessendam te bouwen, hoeft niet al het water via Kinderdijk te worden af- en aangevoerd. Hierdoor zijn de waterpeilen op de boezems beter te beheersen én hoeven minder kades te worden verbeterd.

Om het water naar de Giessen en de beneden-Merwede te krijgen wordt een nieuw kanaal aangelegd. Hierdoor ontstaat een nieuwe aan- en afvoerroute via de Beneden-Merwede. Het nieuwe kanaal wordt op sommige plekken lokaal zo'n 100 meter breed en circa 1,5 km lang. Langs het nieuwe kanaal komen natuurvriendelijke oevers. Voor het nieuwe kanaal worden drie nieuwe bruggen, waaronder een spoorbrug voor de MerwedeLingelijn, een sifon onder de A15 én een nieuw poldergemaal gerealiseerd. Ook de doorfietsroute F15 passeert het boezemkanaal. Dit is een van de ontbrekende schakels in deze route Papendrecht-Gorinchem waar we als gemeente op in willen zetten. Ook gaan we een flexibel afsluitmiddel in het Achterwaterschap en een opening in de Middelkade realiseren. Hierdoor ontstaat de nieuwe indeling van de Overwaard en Nederwaard. Door het nieuwe gemaal en kanaal zal er een verhoogde waterafvoer zijn op de Giessen. Dit kan de Giessen prima aan, behalve bij de bocht Giessen-Oudekerk. Hier is het te smal. Daarom gaan we de Giessen hier lokaal verruimen door deze te verdiepen.

Regio

Wat betreft de infrastructuur, waaronder de A15, zien we kansen om het dorp beter te verbinden met omliggende gebieden, zonder dat dit ten koste gaat van de verbinding met de regio. Onder andere de doorfietsroute tussen de Papendrecht en Gorinchem draagt hieraan bij en levert een bijdrage om het autogebruik te verminderen. Daarbij ligt de focus op het behoud en het versterken van de rust en het dorps- en landelijke karakter. Ook hier zien we nadrukkelijk kansen om het dorp naar het water te brengen.

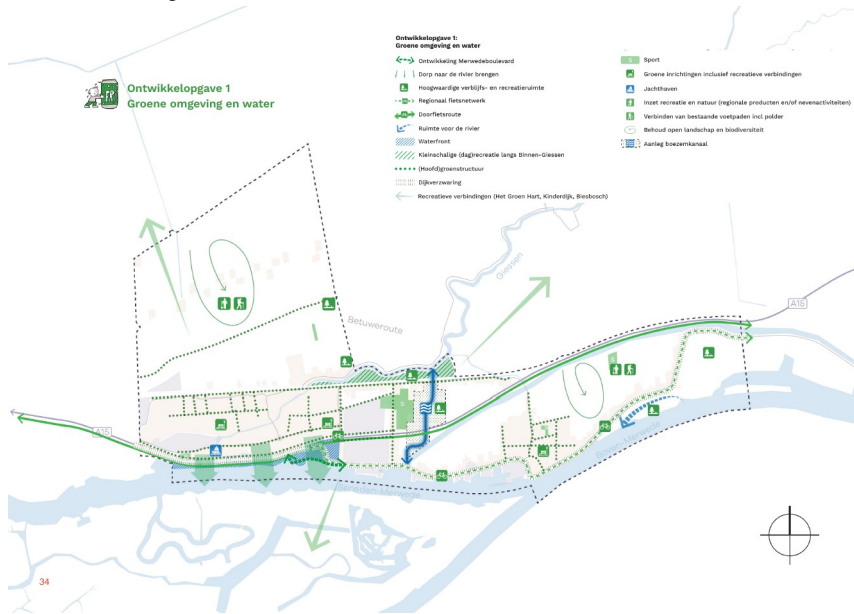
Kaart en toelichting

De kaart bij ontwikkelopgave 1 toont de geplande ontwikkeling van de Merwedeboulevard, waarbij onze gemeente zich richt op het dorp naar de rivier te brengen. Dit gebied wordt ingericht als een hoogwaardige verblijfs- en recreatiezone, waarin zowel wonen als recreatie samenkomen. Het waterfront wordt aantrekkelijker gemaakt, met ruimte voor de rivier. Bovendien bevorderen we kleinschalige (dag)recreatie langs zowel de Merwede als de Binnen-Giessen.

Fietsverbindingen spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling. We beschikken over een doorfietsroute en een regionaal fietsnetwerk, waarmee de bereikbaarheid en mobiliteit worden verbeterd. Daarnaast worden recreatieve verbindingen versterkt naar omliggende natuurgebieden zoals het Groene Hart, Kinderdijk en de Biesbosch. Groene inrichtingen gaan hand in hand met recreatieve voorzieningen, en op meerdere locaties in de gemeente zijn sportvelden aanwezig.

De binnendijkse jachthaven vormt een belangrijke schakel met de Biesbosch en Kinderdijk en draagt bij aan de recreatieve waarde van het gebied. Daarnaast worden bestaande voetpaden beter met elkaar verbonden, zowel in het stedelijk gebied als in de polder, zodat de toegankelijkheid en beleving van het landschap verbeteren. Tegelijkertijd blijft het behoud van open landschap en biodiversiteit een prioriteit. Ook wordt ingezet op de aanleg van een boezemkanaal om waterbeheer en ecologische waarde te versterken. Met deze ontwikkelingen ontstaat een toekomstbestendig gebied waar natuur, recreatie en leefkwaliteit in balans zijn.

Kaart en toelichting

Toepassing vanuit de thema's

Sociaal, gezond en inclusief

We zetten met ons dorp in op een groene omgeving die water omarmt. Dit binnen een gezonde, veilige en milieuvriendelijke leefomgeving. Ook hebben we daarbij aandacht voor een gezonde leefstijl van onze inwoners. Hieronder verstaan we zowel lichamelijke gezondheid, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren. Ontmoeten is daarbij één van de essentiële behoeften. In bestaande en nieuwe buurten zetten we hierop in bij onder andere de (her)inrichting van de (openbare) ruimte. Ook de toegankelijkheid van de openbare ruimte en van gebouwen is daarbij van groot belang, met name voor mensen met een fysieke of mentale beperking. De openbare ruimte dient uit te nodigen tot bewegen.

We zetten in op verbetering van het leefmilieu in en rond ons dorp. Dit betekent een verbetering van de waterkwaliteit, zowel van de Giessen en de Merwede als van andere watergangen in ons dorp. Ten behoeve van het stimuleren van recreëren, sporten en buitenspelen maken we werk van een goede bodemkwaliteit. We versterken de rust en maken werk van het Schone Lucht Akkoord door in te zetten op minder permanente geluidshinder en luchtvervuiling als gevolg van de A15. Dit gebeurt aan de hand van de op dat moment geldende richtlijnen voor milieuthema's.

Functiemix

We streven naar een goede en evenwichtige ruimteverdeling binnen onze gemeente. Dit zowel voor de gebouwde als onbebouwde ruimte. Daarbij zetten we in om de openbare ruimte van bedrijventerreinen en ons centrum meer te vergroenen. Ook dient er voldoende ruimte en aandacht te zijn voor recreatie en ontmoeten. Dit kan al door kleine ontwikkelingen die hieraan bijdragen. Denk daarbij aan onder andere zitplekken, een jeu de boulesbaan, moestuinen, een pluktuin, etc.

Toekomstbestendig en circulair

Duurzaamheid en circulariteit zijn een integraal onderdeel van alle toekomstige ontwikkelingen van de gemeente. De gemeente wil een actieve rol vervullen en een voorbeeldfunctie aannemen. Niet alleen op het gebied van de energietransitie wil de gemeente een nadrukkelijke rol spelen. We stimuleren ook een duurzaam ingerichte ruimte waaronder de openbare ruimte met extra aandacht voor groen, circulaire materialen, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Voor klimaatadaptatie, waaronder het tegengaan van hittestress, verdroging en wateroverlast, is ruimte nodig bij toekomstige ontwikkelingen.

Verbonden in ruimtelijke structuren

Bij toekomstige ontwikkelingen houden we nadrukkelijk rekening met de ruimtelijke (groen- en water)structuren en zetten we in om groen en water elkaar te laten versterken. Waardevolle historische (boom- en

water)structuren behouden we. Daar waar mogelijk worden de ecologische verbindingzones versterkt en zo mogelijk uitgebreid.

Verbonden in mobiliteit

We zetten in op het beter beleefbaar maken en verbeteren en uitbreiden van het fiets-, wandel- en vaar-netwerk in het dorp en het buitengebied. Daarbij koppelen we deze verbindingen zoveel als mogelijk aan onze groenstructuren en geven we extra aandacht aan de noord-zuidverbindingen in het dorp om deze routes zo aantrekkelijk en verkeersveilig mogelijk te maken. De inzet van meer ruimte voor langzaamverkeer is daarbij ons streven om het autogebruik terug te dringen.

Uitvoering (programma)

We gaan een programma onder de Omgevingswet creëren voor het versterken van de groenblauwe structuren in de gemeente. Zo kan invulling worden gegeven aan de ambitie van het beter verbinden van het dorp aan de rivier, meer ruimte voor water en groen in het dorp en de kwaliteit van het landschap. Onderdelen van het programma worden dan verder uitgewerkt. Het gaat onder andere om dijkversterkingsprojecten en het versterken van de groenblauwe structuren tot in de bestaande bebouwde gebieden.

Ontwikkelopgave 2 - Duurzame mobiliteit

Een goed verbonden gemeente met duurzame mobiliteit

Opgave

Onze gemeente is in 2050 duurzamer en beter verbonden. Om dit te bereiken ligt onze blik op het verbeteren van de mobiliteit en het benutten van de geografische en ecologische kenmerken van het gebied. Naast het verbeteren van de onderlinge verbinding tussen de kernen zien we het verbeteren van de verkeersveiligheid als een belangrijke opgave. De aanleg van een tunnel onder het spoor door zien we als randvoorwaarde voor de ontwikkeling van 't Oog. Hierdoor kan de verkeersveiligheid op de spoorweg-overgang ter hoogte van Binnendams worden geborgd en vergroot.

We kiezen voor een robuust wegennet met een goede doorstroming op de hoofdroutes als alternatief voor verkeer door onze gemeente. Het STOMP principe (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobility as service, Privé auto) is het uitgangspunt voor duurzame mobiliteit. Het creëren van verkeersluwe zones, veilige fietspaden en oversteekplaatsen kan hieraan bijdragen. Niet alleen bij ontwikkelingen maar ook in de bestaande woon- en werkgebieden. Dit biedt ook kansen voor meer groen en water binnen het dorp. Om het gebruik van de privéauto te verminderen, stimuleren we andere vormen van vervoer, zoals de fiets (doorfietsroute van Papendrecht naar Gorinchem), personenvervoer over water en het gebruik van de trein (MerwedeLingelijn).

Met onze ligging aan het water en de verbinding hiermee met de regio wordt de nadruk gelegd op water-gebonden bedrijvigheid. Het clusteren van bedrijven in dit segment kan helpen om een economisch duurzame en innovatieve regio verder te ontwikkelen. Dit sluit ook goed aan bij de circulaire economie.

Ambitie

De A15 is een belangrijke levensader. Het is onze ambitie om de congestie op de A15 te verminderen. We zijn realistisch genoeg om te beseffen dat we dit niet gaan redden met alleen het aanbieden van alternatieve vormen van vervoer. Daarom blijven we samen met de regio lobbyen voor capaciteitsvergroting van de A15. Onze inzet is een robuust wegennet met goede doorstroming op de hoofdroutes als alternatief voor (sluip)verkeer door de gemeente. Daarmee ontstaan er mogelijk kansen om ook het dorp weer dichterbij de rivier te brengen en tegelijkertijd de bestaande woon- en werkomgeving groener, water-vriendelijker en gezonder (minder geluid en vervuiling) te maken.

Dit draagt ook bij aan de verbetering van de verkeersveiligheid, de leefbaarheid en de kwaliteit van de openbare ruimte. Tevens zetten we in op:

- Kwaliteitsimpuls voor fietsvoorzieningen en een netwerk zonder ontbrekende schakels;
- Betrouwbaar openbaar vervoer voor een multimodale bereikbaarheid van onze gemeente;
- Gezonde balans in parkeervraag en aanbod parkeervoorzieningen;
- Grotere verkeersveiligheid met aandacht voor kwetsbare weggebruikers.

Uitvoering aan ambitie: Ontwikkeling van mobiliteit

De spoorwegovergang bij Binnendams is heel druk. Voor de realisatie van de 1e fase woningbouw in 't Oog is onderzocht wat de capaciteit is van de overweg. Die capaciteit is bijna bereikt. Om de 1e fase van 't Oog te kunnen realiseren moeten we enerzijds de capaciteit op de spoorwegovergang vergroten door de kruising ten zuiden van de spoorwegovergang aan te passen. Anderzijds moeten we maatregelen nemen om het aanbod van verkeer op de spoorwegovergang te beperken.

Als we de rest van 't Oog willen ontwikkelen, moet er een duurzame oplossing komen. De enige maatregel met voldoende oplossend vermogen is de aanleg van een tunnel. De tunnel is randvoorwaardelijk voor de verdere ontwikkeling van 't Oog. Met alleen een tunnel zijn we er niet. Ook andere (doorgaande) wegen in ons wegennet moeten worden aangepast om de grotere hoeveelheid verkeer te kunnen afwikkelen. Dat is op het gebied van mobiliteit onze grootste ambitie.

Gelijktijdig willen we het bezit en gebruik van de eigen privéauto terugdringen door, met toepassing van het STOMP-principe, andere vormen van vervoer aantrekkelijker te maken. Ook voor onze ondernemers zien wij hier een rol. Door het slim combineren van doelgroepenvervoer willen we samen met de regio Drechtsteden de verdere vershraling van het openbaar vervoer ondervangen.

Regio

Het water draagt ook bij aan het verbeteren van de verbindingen met onder andere de Drechtsteden en Gorinchem via een waterbus en of watertaxi. Ook de aanleg van de snelfietsroute tussen Papendrecht en Gorinchem levert hier een positieve bijdrage aan. Dit verbetert de bereikbaarheid en draagt bij aan het terugdringen van de CO₂-uitstoot in de gemeente. Ook het ontwikkelen van stationsgebieden langs de MerwedeLingelijn en de realisatie van hubs vergroot de bereikbaarheid en de economische aantrekkelijkheid van Hardinxveld-Giessendam. Het beter verbinden van de bestaande voorzieningen met de stations en het inzetten van deelmobiliteit ten behoeve van de 'first en last mile' moet daar ook aan bijdragen.

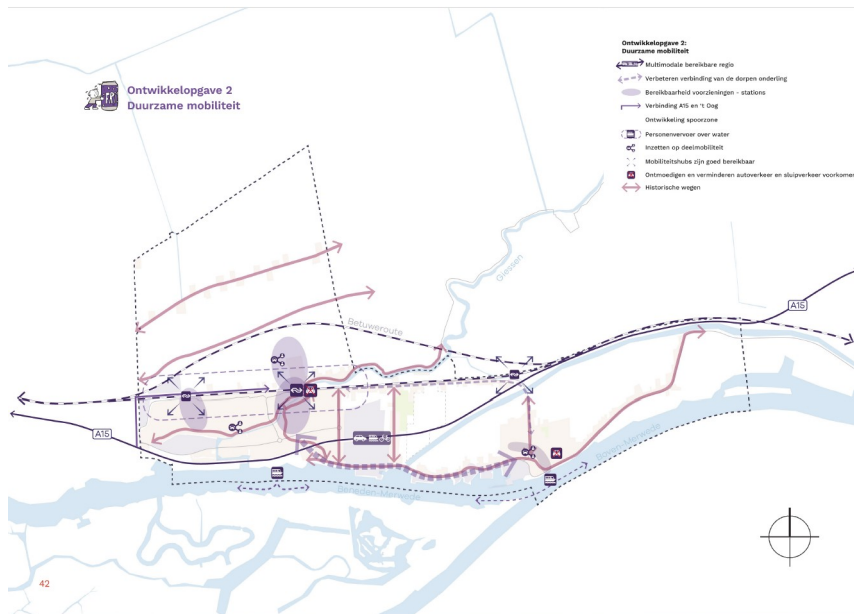
Kaart en toelichting

De kaart bij deze ontwikkelopgave toont de plannen voor een verbonden dorp met duurzame mobiliteit. De focus ligt op een multimodaal bereikbaar gebied, waarbij verschillende vervoersmiddelen op elkaar aansluiten. Een van de speerpunten is het verbeteren van de verbindingen tussen de kernen, zodat inwoners zich efficiënt en duurzaam kunnen verplaatsen.

De bereikbaarheid van belangrijke voorzieningen, zoals stations, is voor onze gemeente van belang. De verbinding tussen de A15 en 't Oog wordt versterkt om de doorstroming te verbeteren. Daarnaast wordt ingezet op de ontwikkeling rondom de stations, wat nieuwe kansen biedt voor openbaar vervoer en regionale ontsluiting. We willen onze gemeente betrekken bij de bestaande mobiliteitsverbinding van de waterbus Drechtsteden.

Om de mobiliteit verder te verduurzamen, wordt ingezet op deelmobiliteit, zoals deelauto's en -fietsen. Mobiliteitshubs worden strategisch geplaatst en goed bereikbaar gemaakt, zodat overstappen tussen verschillende vervoersmiddelen soepel verloopt. Tegelijkertijd wordt autoverkeer verminderd en wordt sluipverkeer waar mogelijk voorkomen, om de leefbaarheid en veiligheid in het dorp te vergroten. Met deze maatregelen wordt een toekomstbestendige en duurzame mobiliteitsstructuur gecreëerd.

Kaart Duurzame mobiliteit

Toepassing vanuit de thema's

Sociaal, gezond en inclusief

De gemeente streeft naar een goed bereikbare en verbonden leefomgeving, zowel binnen de gemeentegrenzen als richting de regio. Door te investeren in aantrekkelijke, veilige, milieuvriendelijke en toegankelijke infrastructuur bevorderen we duurzame mobiliteit en verkleinen we de kans op vervoersarmoede. Iedereen moet gebruik kunnen maken van het mobiliteitssysteem, ongeacht leeftijd, inkomen of fysieke beperking. Goede verbindingen maken het mogelijk om elkaar te ontmoeten voor werk, onderwijs, kinderopvang, recreatie en sport, wat bijdraagt aan de vitaliteit, gezondheid en samenhang van de gemeenschap. Ook de versterking van de bereikbaarheid tussen de kernen binnen de gemeente is hierbij een belangrijk aandachtspunt.

Functiemix

Door goede verbindingen met onder andere de regio blijven we als gemeente aantrekkelijk voor onder andere bedrijven om zich hier te vestigen, maar ook voor werknemers doordat ze hier makkelijk kunnen komen. Met een goede bereikbaarheid kunnen we met een rijke mix aan voorzieningen ook inspelen op onder andere recreanten, inwoners, scholieren, etc. Bij eventuele nieuwe ontwikkelingen sturen we op een goede bereikbaarheid van onder andere bestaande voorzieningen. Daarnaast is bereikbaarheid randvoorwaardelijk voor het toevoegen van nieuwe functies.

Toekomstbestendig en circulair

De goede bereikbaarheid, een aantrekkelijke mix van verschillende voorzieningen en onze ligging aan het water en groene landschap bepalen de leefbaarheid van onze gemeente. Door te sturen op een duurzame mobiliteit ontstaan er kansen voor minder autogebruik en meer ruimte voor onder andere groen en bewegen. Dat draagt niet alleen bij aan de leefbaarheid, maar ook de aantrekkelijkheid van onze gemeente en de gezondheid van onze inwoners. Voorwaarde is dat er voldoende vulpunten zijn voor alternatieve brandstoffen en laadcapaciteit.

Verbonden in ruimtelijke structuren

Om goed verbonden te zijn en te blijven benutten we onze bestaande infrastructuur. Bijvoorbeeld door realisatie van goede overstappunten, betere benutting van bestaande (fiets)verbindingen, het creëren van multimodale overstapplaatsen (hubs) en logistieke hubs voor efficiënter vervoer. Met de opgave om het autogebruik terug te dringen richten we ons op het verbeteren en uitbreiden van het fiets-, wandel- en vaarnetwerk in het dorp en het buitengebied. Daarbij koppelen we deze verbindingen zoveel als mogelijk aan onze water- en groenstructuren om ze zo aantrekkelijk te maken. De noord-zuidverbindingen in het dorp krijgen daarbij extra aandacht.

Verbonden in mobiliteit

We hebben de ambitie om te groeien. Onder andere door nieuwe woningbouwlocaties te ontwikkelen. Dat betekent dat we er ook voor moeten zorgen om de toenemende mobiliteitsdruk in goede banen te leiden. Door het slim combineren van doelgroepenvervoer willen we samen met de regio Drechtsteden de verdere verschraving van het openbaar vervoer ondervangen. Daarnaast zijn we voor versterking van de multimodale bereikbaarheid van onze gemeente waarbij we inzetten op vermindering van het autobuik. We zorgen ervoor dat iedereen toegang heeft tot het mobiliteitssysteem in onze gemeente.

Uitvoering

In een programma onder de Omgevingswet werken we het thema mobiliteit in onze gemeente verder uit. Zo kunnen we bijvoorbeeld invulling geven aan de ambitie om een multimodale gemeente te zijn en hoe we dat precies gaan doen. Daarbij kan onder andere worden gekeken naar specifieke gebieden waaronder de spoorzone, stationsomgeving, A15 en dergelijke.

Ontwikkelopgave 3 - Samen fijn, veilig en gezond wonen

Een dorp waar het samen fijn, veilig en gezond wonen is

Opgave

De focus voor de komende jaren ligt voor onze gemeente op een gezonde, veilige, sociale en inclusieve leefomgeving. Daarbij zoeken we naar een balans tussen behoud van de gemeenschapszin en de noodzaak voor meer (ontwikkel)ruimte en verbindingen. Er dienen voldoende nieuwe woningen te worden gebouwd conform het woonbehoefteonderzoek. Niet alleen voor onze eigen behoefte maar ook deels voor de regionale. Daarbij biedt hogere bebouwing op de schaal van ons dorp, met name rondom de stations in de kern Neder-Hardinxveld en passend bij het karakter van het dorp, goede kansen voor onder andere betaalbare woningen. In het dorp denken we aan herstructureren, transformeren en verdichten om ruimte te maken voor nieuwe ontwikkelingen maar ook om de kansengelijkheid in kwetsbare wijken te vergroten. Naar buiten, direct rondom de kernen dient er op een passende wijze gebouwd te worden. Dit mede om de leefbaarheid en voorzieningen in stand te houden. Als gemeente willen we bijdragen aan een toekomstbestendige woon- en leefomgeving. Zo kan iedereen op een veilige en gezonde manier ouder worden, meedoen naar vermogen met regie op hun eigen leven.

Bij nieuwe initiatieven (met name nieuwe wijken) is het belangrijk om de 3-30-300 regel toe te passen. Hiermee wordt bedoeld dat vanuit een huis minstens 3 bomen te zien zijn, 30% van de wijk bedekt is door schaduw van boomkruinen en op 300 meter een aangename (groene) plek kan worden bereikt. Dit levert een gezondere, minder hete wijk op, met gezondere inwoners.

Om onze leefomgeving veilig te houden en veiliger te maken, zetten we in op het omgaan met hevige weersomstandigheden, overstromingsgevaar, droogte en gaan we hittestress tegen. Dit doen we met een goed waterpeilbeheer, een wijkgerichte aanpak, strengere richtlijnen voor nieuwe projecten en bijvoorbeeld het stimuleren van minder verharding in tuinen.

Ambitie

We zetten in op groei van het dorp en het realiseren van een meegroeiend aanbod van voorzieningen en behoud van de leefbaarheid. Nieuwbouwprojecten benaderen we met een brede visie op de woonomgeving, groen, spelen en voorzieningen. Dat doen we passend bij de kwaliteit van het dorp. Groei gaat hand in hand met versterking van de landschappelijke structuren tot in het dorp. Ook op het gebied van sport en cultuur zorgen we dat we aantrekkelijk blijven. We zoeken de samenwerking tussen sportverenigingen om ruimte en kennis te optimaliseren. Op het gebied van de ontwikkeling en het beheer van sport- en zwemvoorzieningen kijken we regionaal wat kan en lokaal wat moet.

Uitvoering aan ambitie: Ontwikkeling van 't Oog

Vanuit onze inwoners is er grote behoefte aan meer nieuwe woningen binnen onze gemeente. We gaan daar invulling aan geven met de bouw van nieuwe woningen in het gebied tussen de Merwedelingelijn en de Betuweroute, ten noorden van de kern van Neder-Hardinxveld.

Naast een bedrijventerrein in de westpunt van het gebied, is het de bedoeling dat er minimaal 1.500 woningen gebouwd gaan worden mits dit goed verkeerskundig ontsloten kan worden. Op dit moment

is er een onherroepelijk bestemmingsplan alleen voor de eerste fase. Deze behelst 170 woningen en komen ten oosten van de Polderweg. De planning is nog niet definitief. Naar verwachting worden de eerste woningen vanaf 2027 opgeleverd.

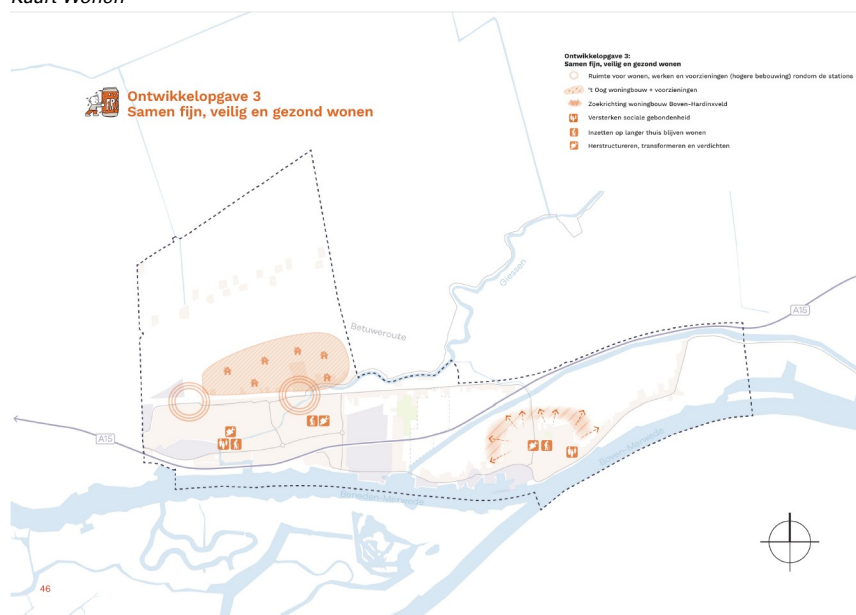
Regio

De regio zet in op versterking van het aanbod aan passende woningbouw. Aansluiting bij de bevolkingsopbouw is hierbij de focus. Doorgroei is verder een kans om het benodigde woningaanbod te realiseren. De regio zet bovendien in op het versterken van de bestaanszekerheid en kansengelijkheid van de inwoners door een leven lang ontwikkelen te realiseren.

Kaart en toelichting

De kaart bij deze ontwikkelopgave toont de visie op wonen in een dorp waar samenleven, veiligheid en gezondheid centraal staan. We zetten in op een gevarieerd woningaanbod dat aansluit bij de behoeften van verschillende doelgroepen, zoals ouderen, starters en gezinnen. Rondom de stations (ook nabij 't Oog) wordt ruimte gecreëerd voor hogere bebouwing en een hogere dichtheid aan woningen, zodat inwoners die minder afhankelijk willen zijn van de auto hier comfortabel kunnen wonen. Deze locaties bieden niet alleen een goede bereikbaarheid, maar dragen ook bij aan een levendige en duurzame woonomgeving. Ook wordt gekeken naar uitbreiding van woningbouw in Boven-Hardinxveld en in 't Oog, waarbij voorzieningen en groen worden meegenomen in de plannen. De grotere uitbreidingsgebieden bevinden zich aan de randen van het dorp en worden op een dorpse en landschappelijk passende manier ontwikkeld. Naast wonen is er ook aandacht voor sport, bewegen en ontmoeten, wat bijdraagt aan de sociale gebondenheid en de fysieke en mentale gezondheid van de inwoners. Ook hier doen we regionaal wat kan en lokaal wat moet. We zetten in op de realisatie van levensloopgeschikte woningen. Dit zorgt voor doorstroom binnen onze gemeente, waarbij ouderen langer thuis kunnen wonen. Met deze aanpak wordt Hardinxveld-Giessendam een aantrekkelijke en toekomstbestendige plek voor iedereen.

Kaart Wonen

natuurlijke doorstroming binnen de gemeente. Bij de ontwikkeling van nieuwe woningen is het daarnaast van groot belang dat er een goed voorzieningenniveau is, zodat inwoners gemakkelijk toegang hebben tot voorzieningen zoals winkels, gezondheidszorg, culturele instellingen en openbare diensten. Dit draagt bij aan de leefbaarheid en zorgt ervoor dat de nieuwe woonwijken goed geïntegreerd zijn in de bestaande structuur van de gemeente. Daarnaast wordt ingezet op duidelijke informatievoorziening rondom zelfstandig wonen en de beschikbare woonopties in verschillende levensfasen. Veilig, gezond en milieuvriendelijk wonen houdt ook in dat voor nader aan te wijzen woongebieden scherpere normen gelden voor geluid bij activiteiten en geluid bij bedrijven en industrieterreinen. Dit geldt ook voor trillinghinder, geurhinder indien de praktijk daar aanleiding toe biedt en lichthinder. In de programma's en/of het omgevingsplan wordt dit nader gedetailleerd.

Functiemix

We bouwen voldoende nieuwe woningen (o.a. ontwikkeling 't Oog) voor onze inwoners en (deels) voor de regio conform het woonbehoefteonderzoek. Dit voor verschillende doelgroepen. Bij de toevoeging van woningbouw zorgen we voor een passend aanbod aan (maatschappelijke) voorzieningen, denk aan onder andere een huisarts, tandarts, kerk, supermarkt, kinderdagverblijf en onderwijs. We bieden ook meer ruimte voor sport (voldoende aanbod voor sportgelegenheden afgestemd op de behoefte) en ontmoeten. Dit laatste zien we met name in de inrichting van de openbare ruimte en het versterken van de maatschappelijke voorzieningen als ontmoetingsplaats.

Toekomstbestendig en circulair

Door toevoeging van een mix van verschillende programma's dragen we zorg voor het in stand houden van de leefbaarheid. Met herstructureren (sloop-nieuwbouw) en transformeren realiseren we meer ontwikkelruimte en ruimte voor groen. Ontwikkelingen aan de rand van het dorp dienen passend te zijn bij het landschap. Bij ontwikkelingen, zowel in nieuw te realiseren gebieden als de bestaande kernen, houden we rekening met de pijlers van Toekomstbestendig bouwen:

- Circulair
- Natuurinclusief en biodiversiteit
- Klimaatadaptatie
- Energie
- Duurzame mobiliteit
- Gezonde leefomgeving

We stimuleren zonne-energie en energiebesparing in bestaande woningen. De energietransitie zelf heeft een ruimtelijke weerslag. Duurzaamheid is daarom integraal onderdeel van alle toekomstige ontwikkelingen van de gemeente. De gemeente wil een actieve rol vervullen en een voorbeeldfunctie aannemen. De gemeente stimuleert ook duurzaam ondernemen. Bij bouw gaat het om duurzaam bouwen, denk aan isolerende maatregelen en herbruikbare materialen. Voor klimaatadaptatie, waaronder het tegengaan van hittestress, verdroging en wateroverlast, is ruimte nodig bij toekomstige ontwikkelingen.

Verbonden in ruimtelijke structuren

Bij toevoeging van nieuwe ontwikkelingen, dragen we zorg voor voldoende waterberging, groen en bewegen. Zo nodigt de leefomgeving uit tot een gezonde leefstijl. De ruimte wordt optimaal benut door verdichting in de bestaande kernen. Waarbij we groen de ruimte geven in de openbare ruimte. Ook zal een organische verbinding moeten worden gecreëerd tussen nieuwe woonkernen als 't Oog en het centrum, om de (sociale) verbinding tussen verschillende delen van ons dorp te garanderen. De openbare ruimte draagt bij aan een 24/7 gevoel van sociale veiligheid, al blijft dit een subjectief thema. Dit gebeurt door gericht keuzes te maken voor de gebouwde en onbebouwde ruimte. De openbare ruimte is toegankelijk ingericht, zodat ook personen die mindervalide zijn, gebruik kunnen maken van deze gebieden.

Verbonden in mobiliteit

Doordat er meer woningen worden toegevoegd in ons dorp, zal de druk op de mobiliteit toenemen. Daarom maken we de keuze om autogebruik te verminderen en fiets- en OV-gebruik te stimuleren. Verdichting vindt plaats rondom multimodale knooppunten en vraagt om versterking van de aantrekkelijkheid van de stationsomgeving. We versterken de fietsverbindingen en het openbaar vervoer. We geven een kwaliteitsimpuls aan de fietsvoorzieningen en creëren een netwerk zonder ontbrekende schakels wat zorgt voor verhoging van het fietsgebruik. Aangescherpt parkeerbeleid draagt bij aan verlichting van de parkeerdruk en creëert ruimte voor andere functies. Ook onze bedrijven kunnen een bijdrage leveren aan het terugdringen van de automobiliteit.

Uitvoering

Wonen is voor onze gemeente een belangrijk thema en daarbinnen is de bouw van voldoende woningen een belangrijke opgave. Er is een grote behoefte aan woningen om de leefbaarheid van onze kernen te behouden en verbeteren. Op het gebied van wonen maken wij een volkshuisvestingsprogramma onder de Omgevingswet waarin wij invulling geven aan de wijze waarop we de verschillende ambities willen realiseren.

Voor de nieuwe woningbouwontwikkelingen zullen wij plannen verder uitwerken en voorbereiden, bijvoorbeeld in 't Oog. Dit is voor onze gemeente een belangrijke ontwikkeling die een zorgvuldige afweging vraagt in relatie tot het landschap en de ontsluiting van het bestaande dorp. Wij overwegen voor deze gebiedsontwikkeling een programma onder de Omgevingswet op te stellen met bijvoorbeeld een gebiedsvisie. Zo kan invulling worden gegeven aan de verschillende ambities die we hebben.

Ontwikkelopgave 4 - Een veerkrachtige economie

Dorp aan het water met een veelzijdige en veerkrachtige economie

Opgave

We zetten de ruimte die we hebben efficiënt in. Dit doen we door ons primair binnen de contouren van bestaande bedrijventerreinen te richten op optimalisatie en betere benutting van de terreinen. Grote uitdaging daarbij is de transitie naar een circulaire bedrijfsvoering en nieuwe vormen van energieopwekking en afname. De uitbreidingsmogelijkheid buiten de bestaande bedrijventerreinen is beperkt. Waar er nog wel ruimte ontstaat gaan we selectief om met de uitgifte van gronden.

We werken aan een toekomstbestendige en klimaatadaptieve landbouw waarbij het effect van versnelde bodemdaling door droogte en hitte wordt beperkt. Daarnaast richten we ons op energievoorzieningen en innovatieve pilots op het gebied van duurzaamheid. Het onderwijs en de arbeidsmarkt brengen we meer naar elkaar toe en we blijven zorgen voor een goede bereikbaarheid van onze gemeente.

Ambitie

Onze ambitie is om een gemeente te zijn met een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor hoogwaardige, duurzame, innovatieve bedrijven in de maritieme (maak)industrie, logistiek en zakelijke dienstverlening. We willen onze positie in de regio versterken en doen actief mee in de regio. We faciliteren bedrijven die investeren in mensen, toekomstbestendige sectoren en innovatie gekoppeld aan onderwijs en maatschappelijke opgaven.

Voor de landbouwsector zien we een aantal kansen. Deze vormen een belangrijke basis voor de transitie naar een duurzame en vitale toekomst. Kernbegrippen zoals kringlooplandbouw, biodiversiteit, waterbeheer en landschapsbehoud staan daarbij centraal. Ook de versterking van regionale voedselsystemen en het bevorderen van economische vitaliteit spelen een belangrijke rol. Binnen onze gemeente is er volop ruimte voor nieuwe vormen van agrarisch grondgebruik die niet alleen respectvol omgaan met de unieke kwaliteiten en omstandigheden van het landschap, maar ook de economische waarde ervan kunnen versterken. Dit betreft integrale, ruimtelijke oplossingen waarbij innovatieve en extensieve (vee-)teelt hand in hand gaan met zorginitiatieven, recreatie, energieopwekking, ecologie, biodiversiteit en natuurbehoud.

Uitvoering aan ambitie: Samenwerking bedrijven

De onderlinge verbondenheid tussen bedrijven in Hardinxveld-Giessendam is een belangrijke kracht. Een grote scheepswerf kan niet zonder het MKB-bedrijf dat de elektrotechniek verzorgt of het bouwbedrijf dat de betimmering regelt. We kunnen met recht spreken van een bouwcluster en een maritiem cluster.

Een voorbeeld daarvan is te zien bij een bedrijf aan de Rivierdijk dat actief is in de bouw en exploitatie van riviercruises. Verschillende bedrijven die gevestigd zijn in het dorp hebben daar een aparte unit om zo de samenwerking op locatie te optimaliseren. De bouw van het pand is ook nog eens verzorgd door een lokale aannemer. Kortom: een mooi voorbeeld hoe bedrijven elkaar weten te vinden, elkaar aanvullen en samen aan internationaal toonaangevende producten werken.

Regio

Om onze economie aantrekkelijk en toekomstbestendig te houden zetten we in op regionale voorzieningen zoals voortgezet- en beroepsonderwijs, zorgvoorzieningen, sportvoorzieningen en recreatie. Dit om de leefbaarheid te verhogen en de regio aantrekkelijk te houden en te maken voor zowel onze inwoners als

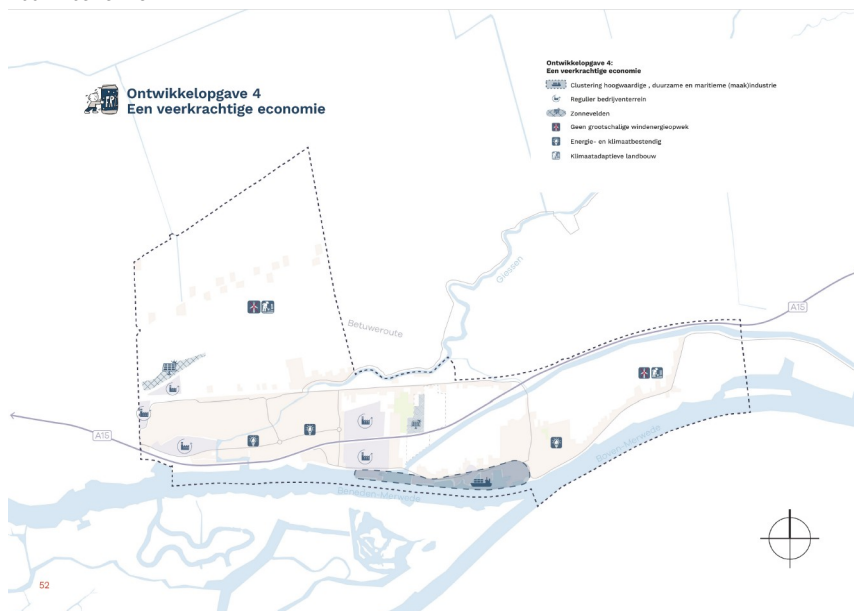
bedrijven. Daarnaast zullen we als gemeente voldoende ruimte moeten bieden aan woningbouw zodat werknemers zich dicht bij hun werk kunnen vestigen.

Kaart en toelichting

De kaart laat de ontwikkelopgaven zien voor een dorp met een veelzijdige en veerkrachtige economie. We zetten langs de Merwede in op clustering van hoogwaardige, duurzame en maritieme (maak)industrie, wat de regionale economie versterkt en werkgelegenheid stimuleert. Daarnaast blijft er ruimte voor reguliere bedrijventerreinen, waar diverse sectoren zich kunnen vestigen en ontwikkelen, passend bij de milieuzonering nieuwe stijl.

Op het gebied van energieopwekking wordt gekozen voor zonnevelden en kleinschalige innovatieve vormen van windenergie in het buitengebied en op bedrijventerreinen als duurzame bron. Daarbij werken we aan het meer lokaal en regionaal inrichten van het energiesysteem. Hierbij speelt een lokale energiecoöperatie een belangrijke rol. Daarentegen willen we in onze gemeente wegblijven van grootschalige windenergieopwekking, maar juist zoeken we naar meer inpasbare vormen van duurzame energie. We streven ernaar om energie- en klimaatbestendig te zijn door slimme oplossingen toe te passen die bijdragen aan een duurzame toekomst.

Kaart Economie

Toepassing vanuit de thema's

Sociaal, gezond en inclusief

Het versterken van onze bedrijvigheid en landbouw in onze gemeente biedt (extra) werkgelegenheid voor de lokale en regionale bevolking. Dit draagt bij aan de economische stabiliteit en zorgt voor een grotere verbondenheid tussen inwoners die in de regio werken. Bedrijven in de prominente aanwezige sectoren (maritiem, bouw en infra) creëren niet alleen directe werkgelegenheid, maar ook banen in ondersteunende sectoren, zoals transport, detailhandel en administratie. Ook liggen er kansen voor het onderwijs.

Bedrijvigheid kan zowel positieve als negatieve invloeden hebben op het sociale aspect van onze gemeenschap en het milieu. Het biedt werkgelegenheid en economische kansen, maar kan ook leiden tot veranderingen in de gemeenschap, fysieke leefomgeving en sociale structuren. We vinden het belangrijk om een balans te vinden tussen economische ontwikkeling en het behoud van sociale cohesie, milieukwaliteit en gezondheid. Dit geldt voor thema's als geluid bij bedrijven en industrieterreinen, een passende milieuzonering nieuwe stijl, lichthinder, geurhinder en veiligheidscontouren.

Funciemix

In onze gemeente kennen we een mengeling van industriële, commerciële en agrarische activiteiten. Deze rijke funciemix biedt voordelen zoals de diversiteit van werkgelegenheid, een dynamische econo-

mische structuur en kansen voor innovatie. Uiteraard zien we ook uitdagingen, bijvoorbeeld op het gebied van ruimtegebruik, milieubeheer, en de balans tussen stedelijke en agrarische ontwikkelingen.

Toekomstbestendig en circulair

Een veerkrachtige economie dient toekomstbestendig te zijn waarbij ook voldoende aandacht uit moet gaan naar het inrichten van een duurzaam en betrouwbaar energiesysteem. Ook voor circulariteit geldt dat er voldoende ruimte gereserveerd moet zijn om op dit gebied de juiste voorzieningen te faciliteren. Aantrekkelijke, duurzame en goed bereikbare bedrijventerreinen met een nadrukkelijk onderscheid in watergebonden en reguliere bedrijven vormen daarbij het uitgangspunt. Daarbij kijken we ook naar onder andere aspecten als duurzaam bouwen, klimaatadaptatie en biodiversiteit.

Voor een toekomstbestendige landbouw zien we een duurzame vorm met kringlooplandbouw, biodiversiteit, waterbeheer en landschapsbehoud.

Verbonden in ruimtelijke structuren

Voor een veelzijdige en krachtige economie zetten we in op het verbeteren van de bestaande ruimtelijke structuren van onder andere de bestaande (watergebonden) bedrijventerreinen maar ook de infrastructuur daar naartoe.

Voor wat betreft de landbouw sluiten we aan bij het bestaande landschap en de daarbij behorende structuren. Daarbij gaat het om bestaande water-, verkavelings- en lintstructuren. Deze waarden dienen zoveel als mogelijk in stand gehouden te worden.

Verbonden in mobiliteit

Een goed bereikbare gemeente draagt bij aan een veerkrachtige economie. We maken de keuze daarbij om in te zetten op een transitie naar een slim en duurzaam mobiliteitssysteem dat de doelen van bereikbaarheid, verkeersveiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid combineert. Onder andere een efficiëntere goederenstroom maakt daar onderdeel van uit evenals een groter aandeel van de fiets en OV in de modal split, de verdeling van de (personen) verplaatsingen over de vervoerwijzen (modaliteiten). Voor onze economie en een goede bereikbaarheid is het vergroten van de capaciteit van de A15 essentieel. Daarom zullen we onze lobby, samen met de regio, bij het Rijk voortzetten.

Uitvoering

De economie/bedrijvigheid is een belangrijke pijler van onze gemeente. Daarbij werken we in de uitvoering van opgaven en ambities nauw samen met ondernemers. Natuurlijk hebben zowel ondernemers als de gemeente ieder eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden in de uitvoering ervan, maar we voelen de verantwoordelijkheid om samen de acties op te pakken en onze ambities te behalen.

Ontwikkelopgave 5 - Toekomstbestendig centrum

Een dorp met ruimte voor horeca, winkels en (wijk)voorzieningen

Opgave

We zetten in op de versterking en toekomstbestendigheid van het centrum van Neder-Hardinxveld. Dit betekent een levendig en veelzijdig centrum met een goede balans tussen horeca, winkels, (maatschappelijke) voorzieningen en ontmoetingsplekken. Door herontwikkeling ontstaat er ruimte voor woningbouw, groen en een aantrekkelijke openbare ruimte. Vergroening draagt bij aan een aantrekkelijke, klimaatbestendige leefomgeving.

Een goede (infrastructurele) verbinding tussen 't Oog en het centrum is belangrijk. Dit draagt namelijk bij aan de levensvatbaarheid van bestaande winkels en voorzieningen in het centrum. Ook heeft het aantrekkingskracht voor nieuwe ondernemers. Daarnaast zorgt een goede verbinding voor de inwoners van 't Oog voor nabijheid van winkels, horeca en andere voorzieningen. Wel is het denkbaar dat er kleinschalige wijkvoorzieningen in 't Oog gerealiseerd worden. Deze mogen de (detailhandels)structuur in het centrum niet aantasten.

In Boven-Hardinxveld is er ruimte voor kleinschalige (detailhandel)voorzieningen, zoals een supermarkt.

Ambitie

Onze ambitie is om het centrum van Beneden- Hardinxveld-Giessendam aantrekkelijker en groener te maken. We stimuleren een samenhangend winkelaanbod en diverse horecagelegenheden met levendige ontmoetingsplekken inclusief ruimte voor activiteiten. We geven meer ruimte aan voetgangers en fietsers door het autoverkeer te verminderen en duurzame mobiliteit te stimuleren. Dit is ook van belang bij herontwikkeling en het toevoegen van woningen in het centrum. De Giessen maken we beter zichtbaar en beleefbaar. Daarmee sluiten we aan bij de historische structuur en het karakter van onze gemeente: dorp aan het water. Door klimaatadaptieve maatregelen, zoals meer groen en minder verharding, zorgen we voor een toekomstbestendige en prettige leefomgeving.

Uitvoering aan ambitie: Ontwikkeling centrum

“Zet een stip op de horizon: hoe ziet het centrum er over 10 tot 15 jaar eruit?” Dat was de oproep van winkeliers en andere betrokken ondernemers voorafgaand aan het opstellen van de centrumvisie. Daarom zijn er samen met hen inspirerende droombeelden opgesteld. Deze beelden zijn geen benadering van hoe herontwikkeling er precies uit gaat zien, maar geven krachtig weer wat de onderliggende principes zijn: commerciële plinten met ruimte voor horeca, ruimte voor groen, aangename plekken om te verblijven, verbinding met de Giessen, minder (zichtbare) aanwezigheid van de auto en ruimte voor woningbouw. Zo maken we het centrum levendig én toekomstbestendig.

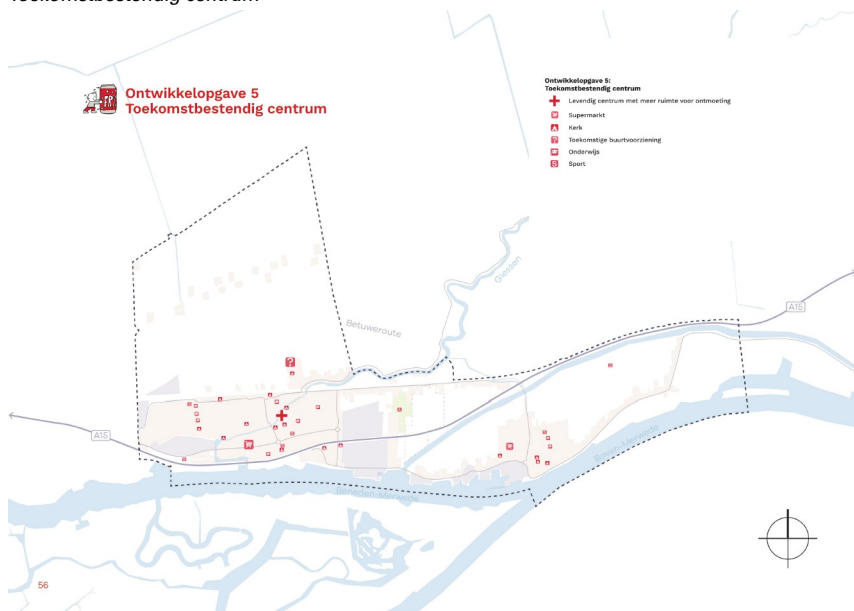
Regio

Het centrum van Neder-Hardinxveld vervult primair de behoefte van de eigen inwoners en heeft een beperkte toestroom van bezoekers uit omliggende gemeenten. Met het versterken van het centrum trekken we meer bezoekers van buitenaf. Zeker als dit hand in hand gaat met het versterken van recreatieve voorzieningen langs het water en in de Alblasserwaard.

Kaart en toelichting

De kaart bij deze ontwikkelopgave op pagina 56 toont het toekomstbestendig centrum van onze gemeente en divers andere voorzieningen binnen onze gemeente. In Neder-Hardinxveld is het levendige centrum gevestigd waar we willen inzetten op een samenhang van horeca, winkels, ontmoetingsplekken en wonen. Daarnaast zijn er nog twee locaties waar een supermarkt is gevestigd: één in Neder-Hardinxveld en één in Boven-Hardinxveld.

Toekomstbestendig centrum

Toepassing vanuit de thema's

Sociaal, gezond en inclusief

Een levendig centrum versterkt de sociale cohesie en draagt bij aan een gezond en aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Door ontmoetingsplekken en voorzieningen te verbeteren, bevorderen we het gemeen-

schapsgevoel en maken we het dorp aantrekkelijker voor jong en oud. Door het toevoegen van woningbouw voor verschillende doelgroepen in het centrum is er nabijheid van voorzieningen. Zowel voor jongeren als ouderen draagt dit bij aan een plek waar het prettig wonen is en toegankelijkheid voor iedereen. We stimuleren ook een gezonde leefstijl door ruimte te bieden voor beweging en sport. Het centrum wordt daarmee een plek waar inwoners van alle leeftijden elkaar kunnen ontmoeten, actief kunnen zijn en genieten van culturele en sociale activiteiten. Deze veelzijdigheid maakt het dorp niet alleen aantrekkelijker, maar draagt ook bij aan de fysieke en mentale gezondheid van de inwoners, waardoor de levenskwaliteit in de gemeenschap wordt verhoogd.

Functiemix

Wij stimuleren een samenhangend aanbod van winkels, horeca, wonen en voorzieningen, zodat het centrum niet alleen een plek is om te winkelen, maar ook een aantrekkelijke verblijfsruimte biedt. Door detailhandel te concentreren in het centrum kunnen ondernemers profiteren van een hogere bezoekersstroom en wordt leegstand tegengegaan. Daarnaast is er ruimte voor andere voorzieningen die het centrum als geheel kunnen versterken, zoals (para)medische zorg en cultuur.

Toekomstbestendig en circulair

Een toekomstbestendig centrum betekent dat we rekening houden met veranderingen in de samenleving en het klimaat. We maken het centrum compacter en overzichtelijker, zodat er plek komt voor nieuwe woningen en meer groen en water. Door minder verharding en meer groen toe te passen, wordt het centrum niet alleen mooier en leefbaarder, maar ook beter bestand tegen klimaatverandering. We stimuleren duurzame bouwtechnieken en een circulaire economie.

Verbonden in ruimtelijke structuren

Het toekomstbestendig centrum en andere voorzieningen sluiten aan op de bestaande hoofdgroenstructuur, waardoor een prettige en gezonde leefomgeving wordt gecreëerd. We versterken de verbindingen tussen bebouwing en groen, zodat inwoners en bezoekers op een natuurlijke manier worden uitgenodigd om de openbare ruimte te gebruiken. De historische structuur van de Giessen maken we beter beleefbaar, door deze visueel en functioneel te integreren in de ruimtelijke inrichting. Dit draagt niet alleen bij aan de ruimtelijke kwaliteit, maar ook aan de identiteit en het toeristische potentieel van het dorp.

Verbonden in mobiliteit

Een goed bereikbaar en verkeersveilig centrum is essentieel voor de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van onze gemeente. Wij verbeteren de bereikbaarheid door in te zetten op duurzame mobiliteit, met een sterkere focus op fietsen, wandelen en openbaar vervoer. Het centrum blijft bereikbaar per auto. We houden rekening met een passende parkeernorm. We zetten in op het efficiënter gebruiken van de beschikbare ruimte en creëren meer ruimte voor groen en verblijfskwaliteit. Door de stationsomgeving aantrekkelijker te maken en de verbindingen tussen het centrum en omliggende wijken te verbeteren, zorgen we voor een soepele doorstroming en een prettige reiservaring.

Uitvoering

Het aantrekkelijk en toekomstbestendig maken van het centrum is een belangrijke opgave voor onze gemeente. We willen dat het centrum een fijne plek is om te wonen, winkelen en elkaar te ontmoeten. Daarom kijken we naar manieren om het autogebruik te verminderen. Verkeersstromen en parkeerplaatsen worden zo geïntegreerd dat het niet ten koste gaat van verblijfskwaliteit en groen. Dit betekent niet dat mensen nergens meer kunnen parkeren, maar dat we zoeken naar slimme oplossingen. Zo ontstaat er meer ruimte voor nieuwe woningen, bredere trottoirs, gezellige pleinen en meer groen, wat het centrum mooier en leefbaarder maakt.

4. Werken met de omgevingsvisie

De omgevingsvisie van onze gemeente geeft op hoofdlijnen de gewenste ontwikkeling van de leefomgeving weer. De volgende stap is de visie samen uitvoeren. De ontwikkeling van de leefomgeving kan met behulp van verschillende instrumenten en projecten worden uitgevoerd. Dit hoofdstuk geeft richting aan de uitvoering, dus hoe we de visie gaan realiseren. We gaan in op de noodzaak om flexibel te zijn bij de uitvoering van de omgevingsvisie en ons aan te kunnen passen als ontwikkelingen daarom vragen. De inbedding van de omgevingsvisie in de gemeentelijke beleidscyclus laat de samenhang zien tussen de instrumenten omgevingsvisie, programma en omgevingsplan. Tenslotte beschrijven we hoe we omgaan met monitoring, evaluatie en actualisatie van de omgevingsvisie.

4.1 Strategische uitvoeringsagenda

Inwoners, ondernemers, organisaties en overheid zijn samen verantwoordelijk voor het realiseren van de ambities en opgaven uit de omgevingsvisie. We zoeken daar een effectieve samenwerking binnen Hardinxveld-Giessendam en in de regio's. De omgevingsvisie is de basis voor uitwerking en uitvoering en nodigt uit om de kwaliteiten in onze gemeente samen te behouden en te ontwikkelen. We geven richting aan de verdere uitvoering van de omgevingsvisie. Onderstaande acties zijn richtinggevend en kunnen worden aangevuld:

- We pakken de ambities die verder gaan dan de gemeentegrenzen op met onze partners in en buiten de regio. Dit doen we door het verbinden van ambities binnen de bestaande samenwerkingen of door nieuwe samenwerkingen op basis van ambities die we gemeenschappelijk hebben. Afhankelijk van de opgave, bepalen we als gemeente onze rol;
- We zien een combinatie van meer sturen en uitnodigen (o.a. specifieke doelgroepen) waarbij we de samenwerking zoeken met partijen en het initiatief nemen om tot realisatie te komen van de vijf ontwikkelopgaven van Hardinxveld-Giessendam;
- We zetten in op samenwerking tussen samenleving en overheid. Het leven van inwoners en dagelijks gebruik van de leefomgeving staat daarbij centraal. Initiatieven vanuit inwoners omarmen we en wegen we af, waarbij de omgevingsvisie als richtinggevend kader werkt;
- We vertalen de omgevingsvisie, voor zover mogelijk, in een juridisch bindend omgevingsplan inclusief (landelijke) omgevingswaarden;
- We werken de opgaven en ambities uit in programma's, waarmee we onze doelen realiseren en uitvoering geven aan de visie. Daar verbinden we ook participatie aan;
- De financiële middelen voor de uitvoering regelen we via de programmabegroting. Hierin wordt aangegeven wanneer welke ontwikkeling (of een deel daarvan) wordt gerealiseerd. Jaarlijks vindt via de P&C-cyclus verantwoording en actualisatie plaats.

4.2 Programma's en omgevingsplan

Er wordt uitwerking gegeven aan de ambities en doelen uit de visie. Dat doen we onder andere door in te zetten op het instrument dat de Omgevingswet hiervoor biedt: programma's. Een programma kan over een thema gaan, zoals mobiliteit of wonen. Een programma kan ook gericht zijn op de ontwikkeling van een gebied, zoals het centrum, werklocaties of woningbouwontwikkelingen. Alle lokale regels over de leefomgeving komen uiteindelijk in één omgevingsplan voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam te staan. We werken in stappen naar het definitieve omgevingsplan toe, daar hebben we tot 2032 de tijd voor. We faseren de ambities en ontwikkelingsrichtingen voor de periode tot 2030, tot 2040 en met een blik vooruit richting 2050.

Vanuit de omgevingsvisie werken we, naast programma's, toe naar het omgevingsplan. We kijken daarin naar de kwaliteiten en ontwikkelingen die we in de omgevingsvisie hebben benoemd. Zo draagt het omgevingsplan bij aan het behoud van de kwaliteiten en het stimuleren van de ontwikkelingen die in deze omgevingsvisie staan beschreven.

4.3 Fasering ambities en ontwikkelopgaven: 2030 - 2040 - 2050

Om de ontwikkelopgaven en ambities uit deze omgevingsvisie voor de periode tot 2050 uit te werken, zetten we in op de uitwerking van de volgende programma's:

- Onderwijs
- Centrumontwikkeling
- Mobiliteitsprogramma
- Gezonde leefomgeving
- Warmteprogramma (vanaf 2026 verplicht)
- Volkshuisvestingsprogramma incl. een woningbouwprogramma met een gebiedsgerichte uitwerking voor:
 - Inbreidingslocaties
 - 't Oog als integrale gebiedsontwikkeling
 - Uitwerking van woningbouwontwikkeling rondom de stations
 - Uitwerking van woningbouwontwikkeling rondom stations in de kern Neder-Hardinxveld
 - Verkenning uitbreidingsmogelijkheden Boven-Hardinxveld
- Programma versterking groenblauwe structuren

In programma's werken we de doelen en maatregelen uit voor de periode tot 2030 en 2040. Zo geven we de fasering aan van waaruit we werken aan de ontwikkelopgaven en ambities uit deze visie. De Omgevingswet is nieuw, dus de gemeente gaat voor het eerst vanuit deze systematiek werken aan de uitvoering van de ambities en opgaven uit de omgevingsvisie. Vandaar dat deze systematiek geëvalueerd wordt.

4.4 Milieueffectrapportage

In afdeling 16.4 van de Omgevingswet is een bepaling opgenomen voor milieueffectrapportages (m.e.r.), voor plannen en programma's met aanzienlijke milieueffecten. Voor deze omgevingsvisie is geen m.e.r. opgesteld. Dat heeft te maken met het karakter van deze visie. Er worden ambities uitgesproken, maar geen nieuwe concrete locaties voor ruimtelijke ontwikkelingen aangewezen. Ook zijn geen concrete ontwikkelingen benoemd waarvoor in dit stadium een m.e.r.-procedure nodig is, zoals bedoeld in Bijlage V van het Omgevingsbesluit. De omgevingsvisie schetst het kader waarbinnen ontwikkelingen mogelijk zijn. Daarbij spelen omgevingsaspecten, zoals omgevingsveiligheid, water, bodem, maar ook erfgoed, gezondheid en welzijn een rol. De omgevingsvisie omschrijft dus de ontwikkelingen voor de leefomgeving op hoofdlijnen, waardoor eventuele milieueffecten op voorhand niet betrouwbaar zijn in te schatten. De m.e.r. komt na vaststelling van de omgevingsvisie bij de verdere uitwerking van de omgevingsvisie in (de eerdergenoemde) programma's, plannen en initiatieven aan de orde. We zien daarbij dat een m.e.r. in ieder geval aan de orde is bij de programma's: volkshuisvesting, versterking groenblauwe structuren en het mobiliteitsprogramma.

4.5 Regionale samenwerking

Om toekomstige uitdagingen het hoofd te bieden, werkt Hardinxveld-Giessendam samen met omliggende gemeenten, de provincie en andere regionale partners. Samenwerking op het gebied van woningbouw, infrastructuur en duurzaamheid is noodzakelijk om een toekomstbestendige en leefbare regio te garanderen. Door gezamenlijk op te trekken bij de aanpak van mobiliteit, voorzieningen, klimaatadaptatie, energiesysteem en economische ontwikkeling, kan de gemeente profiteren van kennisdeling en gezamenlijke investeringen. Dit versterkt de positie van Hardinxveld-Giessendam binnen de regio en draagt bij aan de duurzame groei van de gemeente.

4.6 Flexibele en adaptieve omgevingsvisie - sturing, monitoring, evaluatie en actualisatie

We moeten snel kunnen reageren op veranderende omstandigheden. Dit uit zich in het volgende:

- De omgevingsvisie is een langetermijnvisie voor de leefomgeving, gebaseerd op onze kernkwaliteiten. Zo'n visie verandert niet direct bij een onvoorziene ontwikkeling, het biedt juist ook houvast. De in deze visie neergelegde ontwikkelingen, bijvoorbeeld rondom het beschermen van waarden, kunnen een handvat zijn voor de beoordeling van nu nog onvoorziene ontwikkelingen.
- De ontwikkelopgaven zijn beschreven als ontwikkeling in de verdere toekomst, namelijk de komende 25 jaar.
- Ook nieuwe nu nog onbekende ontwikkelingen dienen aan de visie te worden getoetst en daarop aan te sluiten. Indien noodzakelijk kunnen ontwikkelingen leiden tot bijstelling van de ambities en het bijbehorend tijdspad.
- De inbedding van de omgevingsvisie in de P&C-cyclus en de samenhang met de instrumenten programma's en omgevingsplan zorgen voor een goede invulling van de kerninstrumenten van de Omgevingswet.
- Het verschil in abstractieniveau en uitvoeringsgerichtheid van de verschillende instrumenten zorgen voor flexibiliteit. Het instrument programma's is meer uitvoeringsgericht dan de omgevingsvisie. Programma's bieden de nodige flexibiliteit en kunnen makkelijker gewijzigd worden dan de omgevingsvisie. Daarbij moet wel rekening worden gehouden met het feit dat het college invulling geeft aan de programma's en wordt de raad bij het benoemen van een nieuw programma geïnformeerd. De raad kan daarmee de kaderstellende rol invullen en een afweging maken over mogelijke aanpassing van de omgevingsvisie met de komst van een nieuw programma. Hiermee werken gemeenteraad en college samen om zorg te dragen voor de samenhang in de beleidscyclus.
- Van een aantal onderwerpen is te verwachten dat zich in de toekomst ontwikkelingen voordoen die impact hebben op de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om klimaatadaptatie, energietransitie, lokale economische ontwikkelingen en technische vernieuwingen. In de huidige situatie is er meer besef ontstaan om rekening te houden met gezondheidsontwikkelingen en geopolitieke ontwikkelingen.
- Door te monitoren en te evalueren kan tijdig ingezet worden op gevolgen van nieuwe ontwikkelingen. Voor de monitoring en evaluatie van de omgevingsvisie gaan we uit van een tweejarige cyclus. De evaluatie kan leiden tot bijstelling van de omgevingsvisie.

4.7 Sturingsfilosofie, kostenverhaal en grondbeleid

Tijdens het opstellen van de omgevingsvisie zijn verschillende aspecten van de sturingsfilosofie die passen bij de gemeente Hardinxveld-Giessendam naar boven gekomen. Het gaat om de wijze waarop we omgaan met de mogelijkheden en kansen die de Omgevingswet biedt op bijvoorbeeld het gebied van integraliteit en de wisselwerking tussen overheid en samenleving. De omgevingsvisie geeft de raad een instrument in handen om op hoofdlijnen te sturen op gewenste ontwikkelingen in de fysieke leefom-

geving. Daarbij wordt actief gestuurd op de vijf ontwikkelopgaven van Hardinxveld-Giessendam om onze doelen na te streven en worden de kaders bewaakt. Hierbij is, volgens de filosofie van de Omgevingswet, meer ruimte voor initiatieven maar moet participatie tussen de initiatiefnemer en omwonenden zorgvuldig gebeuren. Daar moeten afspraken over worden gemaakt bijvoorbeeld in een participatieplan, vastgesteld door college of raad. Dit betekent een veranderende rol voor college en raad, waarbij het bereiken van draagvlak overigens niet betekent dat een initiatief pas doorgang kan vinden als iedere betrokkene het daarmee eens is.

De raad heeft een bepalende rol bij het omgevingsplan door dit plan vast te stellen. Daarmee verankert de raad de kaders en richtlijnen vanuit de omgevingsvisie en de doorvertaling in programma's in het omgevingsplan. De gemeente heeft hiermee de instrumenten in handen om de richtingen uit deze omgevingsvisie waar te maken.

De gemeente heeft de wettelijke verplichting om bij elk initiatief kosten te verhalen die de gemeente ervoor maakt.

Naast de wettelijke verplichte kosten (voor plankosten en planfysieke kosten) mag er een bijdrage gevraagd worden ten behoeve van ruimtelijke ontwikkeling en ter realisatie van sociale woningen. Ook verkent de gemeente de mogelijkheden voor het oprichten van een mobiliteitsfonds met als doel de parkeervraag en het parkeeraanbod in balans te houden en het treffen of verbeteren van flankerende maatregelen op het gebied van mobiliteit, met als doel de parkeervraag te verlagen. Er zijn mogelijkheden om verplichte en vrijwillige bijdrages te vragen. Dit geldt zowel voor publieke als private initiatieven indien deze initiatieven winstgevend zijn. De wettelijke verankering hiervan is terug te vinden in de Omgevingswet en het Omgevingsbesluit. De gemeentelijke uitwerking voor kostenverhaal is terug te vinden in de Kadernota Strategisch Grondbeleid. De gemeentelijke uitwerking van de financiële bijdrages wordt in een later stadium geregeld via aparte daarvoor opgestelde omgevingsprogramma's.

4.8 Waar moet een initiatief aan voldoen?

De omgevingsvisie nodigt mensen uit om initiatieven te nemen. Op de intake tafel kijkt de gemeente of het plan binnen de regels past. Als het plan binnen de regels past, volgt de omgevingstafel. Daar kijken we samen met de initiatiefnemer hoe we het plan mogelijk kunnen maken. Initiatieven moeten bijdragen aan ambities en opgaven die in deze omgevingsvisie zijn beschreven. Bij initiatieven maken we in onze beoordeling een afweging op basis van de mate waarin het initiatief bijdraagt aan de volgende doelstellingen uit de omgevingsvisie. Het initiatief draagt bij aan:

- a. Een gezonde, duurzame en veilige leefomgeving.
- b. Het gewenste behoud en de gewenste versterking van de leefomgeving in de kernen en het buitengebied.
- c. Behoud van Hardinxveld-Giessendam als aantrekkelijke, groene en dorpse gemeente met een sterke binding met het water.
- d. De ontwikkelingsambities uit hoofdstuk 3.
- e. Een samenhangende (integrale) ontwikkeling van de leefomgeving, door het zoveel als mogelijk combineren van activiteiten die meerdere doelen dienen op een plek.
- f. Een vitale regio doordat regionaal afgestemde ambities elkaar versterken.
- g. Als algemene basisvoorwaarde geldt dat in alle gevallen een initiatief geen negatieve gevolgen mag afwentelen op de sociale en fysieke leefomgeving binnen en buiten de gemeente Hardinxveld-Giessendam.

Bijlage I Besluit PDF Documenten

Overzicht_beleidsdocumenten_2025_omgevingsvisie /joinid/pubdata/gm0523/2025/Overzicht_beleidsdocumenten_2025_omgevingsvisie/hld@2025-06-10;1
Resultaten_participatie_ontwerp_omgevingsvisie /joinid/pubdata/gm0523/2025/Resultaten_participatie_ontwerp_omgevingsvisie/hld@2025-06-10;1
Moties_ontwerp_omgevingsvisie /joinid/pubdata/gm0523/2025/Moties_ontwerp_omgevingsvisie/hld@2025-06-10;1